

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Kristýna Mixová

**Obrazy partnerství, manželství a rodičovství
v časopisech životního stylu pro ženy a pro
muže**

Diplomová práce

Praha 2014

Autor práce: **Bc. Kristýna Mixová**

Vedoucí práce: **doc. Milan Tuček, prom. mat., Csc.**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

MIXOVÁ, Kristýna. *Obrazy partnerství, manželství a rodičovství v časopisech životního stylu pro ženy a pro muže*. Praha, 2014. 67 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce doc. Milan Tuček, prom. mat., Csc.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zobrazením partnerství, manželství a rodičovství v časopisech životního stylu, přičemž pracuje s dvěma teoriemi. S konceptem Zygmunda Baumana - vztahu jako spotřebního zboží a vztahu dokud smrt partnery nerozdělí a s konceptem Gillese Lipovetského - postmoralistní společnost bez povinnosti. Pomocí kvalitativní obsahové analýzy ročníku 2012 nejčtenějšího českého lifestylového měsíčníku pro muže Maxim a ročníku 2012 nejčtenějšího českého lifestylového měsíčníku pro ženy Joy práce dochází k závěru, že vztahy prezentované v obou časopisech odpovídají modelu vztahů na jedno použití, ale texty v ženských časopisech vedle toho prezentují i model vztahu na věčnost. Povinnost v textech obou magazínů sice zobrazena je, ale v negativní konotaci, a místo ní nastupuje vykreslení prostého pečování o druhé. Sledované texty také zachycují svatbu jako očekávaný běh života. Dále v mužském časopise Maxim je rodičovství zobrazeno jako sebezapření, v ženském časopise Joy jako seberealizace související se sebezapřením. Závěrem je v práci provedena aktualizace studie Paulíny Tabery z roku 2007, která se zabývala podobným tématem.

Abstract

The topic of this diploma thesis is the image of cohabitation, marriage and parenthood in lifestyle magazines. Theoretical sources of the text are ideas of Zygmunt Bauman – love as a consumer product or love forever, and the ideas of Gilles Lipovetsky about postmoral society without duty. Methodology for this diploma thesis

was the qualitative content analysis of 12 issues of the most read czech men's lifestyle magazine Maxim and 12 issues of the most read czech women's lifestyle magazine Joy. Both published in 2012. In both lifestyle magazines love is presented as a consumer product, but in women's magazines exists an image of love forever as well. Duty is shown in negative view. Instead of duty, taking care about others is presented. Wedding is described like a normal event expected in a human life. Parenthood in men's lifestyle magazines is connected with self-denial, in women's lifestyle magazines as a self-fulfilment connected with self-denial. The last part of the diploma thesis updates the finding of Paulína Tabery from 2007.

Klíčová slova

lifestylové časopisy, partnerství, manželství, rodičovství, povinnost

Keywords

lifestyle magazines, cohabitation, marriage, parenthood, duty

Rozsah práce: 149 435 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15.5.2014

Kristýna Mixová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. Milanovi Tučkovi, prom. mat., Csc. za vedení mé práce a za cenné rady a připomínky, které mi během konzultací poskytl.

Dále děkuji panu Janu Eckerovi a Janu Matějovskému z vydavatelství Burda Praha za laskavé věnování tištěné verze obou ročníků časopisů.

A také mojí mamince za její pomoc a podporu během celého mého studia.

Obrazy partnerství, manželství a rodičovství v časopisech životního stylu pro ženy a pro muže

Předpokládaný název práce

Obrazy partnerství, manželství a rodičovství v časopisech životního stylu pro ženy a pro muže

Námět práce zahrnující formulaci a vstupní diskusi poznávacího problému

Nedílnou součástí života člověka jsou v dnešní době média. Ta zachycují a následně svým konzumentům, ať už čtenářům, posluchačům, divákům, předávají určitý obraz světa, a to spolu s jeho normami a vzorci chování. Přípravovaná diplomová práce se bude věnovat prezentovaným mediálním obrazům oblastí, které jsou spjaty s osobním životem jednotlivce ve společnosti - partnerstvím, manželstvím a rodičovstvím.

Na základě statistických dat o obyvatelstvu ČR lze říci, že demografické chování českého obyvatelstva se za posledních dvacet let značně změnilo, a to především v oblasti rodinného života a reprodukčního chování. Zvýšil se průměrný věk při vstupu do prvního manželství, stejně jako se zvýšil průměrný věk matek prvorodiček. Stoupl i počet dětí narozených mimo manželství. [ČSÚ 2012] Současná generace mladých lidí prodělává jinou životní dráhu a mají jiný životní styl než generace předešlá.

Odlišný způsob partnerského a rodinného chování oproti dřívější době reflektuje i sociologická literatura. Zygmunt Bauman v knize Tekutá modernita popisuje soužití jako záležitost oboustranného souhlasu, ale rozchod jako otázku jednostranného

rozhodnutí. Dále hovoří o "dočasnosti soužití a možnosti přerušit ho (vztah) kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu, třeba když se vytratí potřeba nebo touha." [Bauman 2000: 238] Autor připodobňuje partnerský vztah ke vztahu pracovnímu, a to na základě jeho dočasnosti. Dochází k užívání si slasti v obecném smyslu hned a teď, dokud je to možné. A to přivádí jedince k vnímání předmětu i druhých osob jako věcí na jedno použití, ve smyslu použij a pak vyhod'. [Bauman 2000: 257]

V současnosti je možné se s obrazem partnerství, manželství a rodičovství setkat v mnohých podobách. Jednou z nich je i jejich prezentace v médiích. Lifestylové časopisy mají prezentaci způsobu života už ve svém názvu. Přestože jak partnerství, tak manželství a rodičovství je společnou záležitostí dvou jedinců, tak časopisy životního stylu lze rozdělit podle určení na časopisy určené ženám a určené mužům, kdy každému z oné dvojice je obraz těchto tří sledovaných oblastí předkládán zvlášť. Cílem analýzy v této diplomové práci bude srovnání obrazů partnerství, manželství a rodičovství v časopisech životního stylu určených pro ženy a pro muže - jejich rozdíly, podobnosti a případná další zjištění. Výchozí výzkumná otázka tedy bude znít: *Jaký obraz partnerství, obraz manželství a obraz rodičovství je předkládán v časopisech pro ženy a v časopisech pro muže? V čem se tyto obrazy v obou typech časopisů shodují a v čem se naopak odlišují?* Vzhledem k sociologické teorii lze položit i otázku: *Jsou partnerské a rodinné vztahy v lifestylových časopisech prezentovány jako vztahy na jedno použití, ve smyslu použij a vyhod'?*

České lifestylové časopisy se staly již několikrát předmětem výzkumu. Všeobecně se otázce lifestylových časopisů v ČR věnuje práce Petry Georgala: *Analýza life stylových časopisů vycházejících v České republice: Cosmopolitan, Dolce Vita, Elle.* [Georgala 2007] Samostatně byly analyzovány také ženské lifestylové časopisy, a to například v diplomové práci Aleny Stejskalové: *Proměny mediální konstrukce úspěšné ženy: komparativní diskurzivní analýza.* [Stejskalová 2012] Mužskými časopisy jako předmětem výzkumu se zabývá například práce Zuzany Mánkové: *Konstrukce mužské identity v lifestylových časopisech.* [Mánková 2008]

Výzkum mapující rozdíly mezi lifestylovými časopisy pro ženy a pro muže, skrz předkládané obrazy femininity a maskulinity, je také práce Kristýny Hojdové: *Komparace*

lifestylových časopisů pro ženy a pro muže. Obraz a odraz alternativních identit.[Hojdová 2008]

Za výzkum sledující podobná témata jako tato připravovaná diplomová práce lze považovat publikaci z roku 2007 od Paulíny Tabery: Reprezentace různých forem rodinného a pracovního života v ženských a mužských časopisech. Zde je ovšem rozsáhlejší část sdělení věnována tiskovinám určeným ženám. Přestože se autorka zabývá spíše otázkou rozdílnosti zobrazované profesní dráhy v časopisech pro ženy a pro muže a otázkou uspořádání rodinného života spolu s životem profesním, tak část práce přináší i pohled na reprezentaci partnerského a rodinného života ve sledovaných médiích. Autorka jako data využívala články z několika časopisů pro ženy a pro muže, doplněné přílohami celostátních deníků. Následně došla k závěru, že partnerství a práce je tématem především ženských časopisů, v mužských časopisech je toto zmiňováno spíše okrajově. Mužské časopisy se orientují především na zábavu, vztahy se ženami zde nejsou jasněji definovány. V ženských časopisech jsou zobrazeny různé typy partnerského života, přičemž nejvíce je zastoupeno manželství. Velký prostor v ženských časopisech je věnován také nevěře a rozchodu. [Tabery 2007] Závěry z této publikace mohou v připravované diplomové práci posloužit jako konfrontace získaných výsledků se závěry staršího výzkumu.

Předpokládané metody zpracování

Mezi lifestylovými časopisy lze nalézt časopisy určené především ženám a časopisy určené především mužům. Čteností těchto časopisů v České republice se zabývá dlouhodobý výzkum Média projekt, který realizuje společnost Median. Při pohledu na výsledky odhadované čtenosti časopisů životního stylu v roce 2012 byl za nejčtenější ženský lifestylový měsíčník považován časopis Joy a za nejčtenější lifestylový měsíčník pro muže časopis Maxim. [Média projekt 2012]

Metodou pro získání výsledků bude kvalitativní, popřípadě kvantitativní, analýza dvou výše zmíněných českých časopisů životního stylu - Joy a Maxim. Předmětem analýzy budou výtisky obou časopisů za rok 2012, tedy za nejmladší již uzavřený kompletní kalendářní rok. Což při charakteru obou sledovaných časopisů - měsíčníků, znamená celkově 24 výtisků. Celistvý nejnovější ročník byl vybrán z důvodu své aktuálnosti. Analýza informací za celý rok byla zvolena kvůli pokrytí sezónnosti témat přítomných v

časopisech (oslavy Valentýna, máj-čas lásky, letní románky, trávení vánočních svátků...).

Předběžná struktura práce

- 1) Úvod
- 2) Teoretický pohled
- 3) Metodologie výzkumu
- 4) Výzkum a jeho průběh
- 5) Shrnutí a závěr

Orientační seznam literatury

(literatura bude doplněna v průběhu psaní práce)

BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá modernost*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002, 343 s. ISBN 8020409661.

BAUMAN, Zygmunt. *Liquid love: on the frailty of human bonds*. 1st ed. Cambridge: Polity, 2003, xiii, 162 s. ISBN 074562488x.

SCHULZ, Winfried, Lutz M HAGEN, Jakub KONČELÍK, Helmut SCHERER a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2004, 149 s. ISBN 8024608278.

SCHREIER, Margrit. *Qualitative content analysis in practice*. London: Sage, 2012, viii, 272 s. ISBN 9781849205924.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 9788073676834.

VOLEK, Jaromír a Václav ŠTĚTKA. *Média a realita: sborník prací Katedry mediálních studií a žurnalistiky FSS MU Brno*. vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 270 s. ISBN 8021030836.

Česká republika od roku 1989 v číslech. ČSÚ. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989

MÉDIA PROJEKT. MEDIAN S.R.O. - VÝZKUM TRHU, médií a veřejného mínění & vývoj software:. [online]. [cit. 2013-05-06]. Dostupné z:
<http://www.median.cz/?lang=cs&page=1&sub=8>

TABERY, Paulína. *Reprezentace různých forem rodinného a pracovního života v ženských a mužských časopisech*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, 75 s. Sociologické studie (Sociologický ústav Akademie věd ČR), 07/5. ISBN 978-807-3301-330.

HOJDOVÁ, Kristýna. *Komparace lifestylových časopisů pro ženy a pro muže: Obraz a odraz alternativních identit*. 2008, Praha. Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/183075/fss_b_a2/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí práce PhDr. Iva Šmídová PhD.

GEORGALA, Petra. *Analýza life stylových časopisů vycházejících v České republice: Cosmopolitan, Dolce Vita, Elle*. Brno, 2007. Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/32967/ff_m/?lang=cs. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. et Mgr. Romana Ferbarová.

STEJSKALOVÁ, Alena. *Proměny mediální konstrukce úspěšné ženy: komparativní diskurzivní analýza*. 2012, Brno. Dostupné z:
http://is.muni.cz/th/102805/fss_m/?furl=%2Fth%2F102805%2Ffss_m%2F;so=nx;lang=cs. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Jaromír Volek, Ph.D.

MÁNKOVÁ, Zuzana. *Konstrukce mužské identity v lifestylových časopisech*. Brno, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/144074/fss_b/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Václav Štětka, PhD.

Obsah:

Obsah

OBSAH:	1
ÚVOD	2
1. TEORETICKÁ ČÁST	3
1.1 TEKUTÁ MODERNITA.....	3
1.2 SOUMRAK POVINNOSTI.....	5
1.3 STUDIE PAULÍNY TABERY	9
1.4 DEMOGRAFICKÉ ZMĚNY	13
1.5 FENOMÉN SINGLES.....	16
1.6 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	18
2. METODOLOGICKÁ ČÁST	19
2.1 LIFESTYLOVÉ ČASOPISY	19
2.2 MEDIA PROJEKT	19
2.3 METODOLOGIE	20
3. VÝZKUMNÁ ČÁST	29
3.1 VŠEOBECNÝ OBRAZ VZTAHŮ	29
3.1.1 Úvod	29
3.1.2 Podoby partnerství	30
3.1.3 Svatba	32
3.1.4 Sexuální aktivity	33
3.1.5 Homosexuální vztahy.....	36
3.1.6 Dítě a dětství.....	37
3.1.7 Otec a matka dítěte.....	39
3.1.8 Rodičovství jako sebezapření nebo seberealizace	41
3.1.9 Příchod potomka na svět.....	42
3.2 VZTAHY JAKO SPOTŘEBNÍ ZBOŽÍ	44
3.2.1 Trvanlivost vztahů v časopise Joy.....	44
3.2.2 Trvanlivost vztahů v časopise Maxim	47
3.2.3 Jiná rodina.....	49
3.2.4 Shrnutí	51
3.3 POVINNOSTI	52
3.3.1 Úvod	52
3.3.2 Povinnosti rodinné.....	52
3.3.3 Povinnosti nerodinné.....	53
3.3.4 Závazky.....	54
3.3.5 Péče.....	55
3.3.6 Morálka	56
3.3.7 Shrnutí	57
3.4 AKTUALIZACE ZPRÁVY Z ROKU 2007	57
ZÁVĚR	61
SUMMARY	64
POUŽITÁ LITERATURA	66

Úvod

Česká společnost se po roce 1989 změnila. Uspořádání partnerských vztahů a načasování rodičovství prošlo od sametové revoluce výraznou změnou - zvýšil se průměrný věk vstupu do manželství i průměrný věk matek při porodu prvního dítěte. Tím se ve svém důsledku vytvořila časová mezera, bublina mezi věkem mládí a založením vlastní rodiny, kterou předešlé generace neznaly. Současná generace mladých lidí tak prodělává jinou životní dráhu a mají jiný životní styl než generace jejich rodičů.

Odlišný způsob partnerského a rodinného chování reflektuje i sociologická literatura. Zygmunt Bauman ve svém díle *Tekutá modernita* poukazuje na charakter současné společnosti, kde vztahy nabývají podobu spotřebního zboží na jedno použití ve stylu hesla *použij a vyhoď*. Další autor Gilles Lipovetsky v knize *Soumrak povinnosti* pojímá dnešní společnost jako postmoralistní, ve které vymizely klasické povinnosti k rodině, jež bývaly na žebříčku morálních závazků postaveny výše než touhy individua.

S vyobrazením současné podoby partnerství, manželství a rodičovství je možné se dnes setkat v mnoha podobách. Jednou z nich je i jejich prezentace v médiích a lifestyle časopisy mají prezentaci způsobu života již i ve svém názvu. Média jsou v dnešní době nedílnou součástí života člověka ve společnosti. Zachycují a následně svým konzumentům, ať už čtenářům, posluchačům, divákům, předávají určitý obraz světa, a to spolu s jeho normami a vzorci chování.

Přestože partnerství, manželství a rodičovství je společnou záležitostí dvou jedinců, tak časopisy životního stylu jsou rozděleny podle zaměření na časopisy určené ženám a časopisy určené mužům, kdy každému z oné dvojice je obraz těchto tří sledovaných oblastí předkládán zvlášť.

Diplomová práce se věnuje prezentovaným mediálním obrazům oblastí, které jsou spjaty s osobním životem jednotlivce ve společnosti - s partnerstvím, manželstvím a rodičovstvím, přičemž se zaměřuje na jejich zobrazení ve dvou českých nejčtenějších lifestyle magazínech – v nejčtenějším lifestyleovém měsíčníku pro ženy *Joy* a v nejčtenějším lifestyleovém měsíčníku pro muže *Maxim*. Závěrem diplomová práce zjištěné poznatky diskutuje se starší studií na příbuzné téma od autorky Paulíny Tabery.

1. Teoretická část

1.1 Tekutá modernita

Zygmunt Bauman přirovnává současnou modernitu společnosti k tekutému tělesu. Podle něj „kapaliny, na rozdíl od látek pevných, nedokážou podržet svůj tvar. Lze říci, že kapaliny nepoutají prostor ani nevážou čas. (...) Mimořádná pohyblivost tekutin je tím, co je spojuje s představou „lehkosti“. Existují tekutiny, které jsou, kubík po kubíku, mnohem těžší než mnoho látek pevných, přesto však máme sklon představovat si je jako lehčí, vážící méně než cokoliv pevného. „Lehkost“ nebo „beztížnost“ si spojujeme s pohyblivostí a nestálostí; z praxe dobře víme, že když cestujeme „nalehko“, dokážeme se pohybovat snáze a rychleji.“ (Bauman 2002: 10,11)

Vznikla individualizovaná, privatizovaná verze modernosti. Odpovědnost v případě selhání dopadne na jednotlivce. Do tekutosti se přetavují vzorce závislosti a vzájemného působení. Jsou poddajné, nedokáží udržet svůj tvar dlouho a tvarovat je je snažší než se snažit jejich tvar zformovat navždy, což bylo kdysi typické pro tělesa pevná. (Bauman 2002: 19,20)

V tekuté modernitě je největší jistota jedince jeho tělo. Je sice smrtelné a ve své podstatě pomíjivé, ovšem když je srovnáno s jinými referenčními rámci jako komunitní útočiště, je stabilní. „Rodina, spolupracovníci, třída, sousedé, ti všichni jsou příliš tekutí, než abychom si dokázali představit jejich trvalost a obdařit je kapacitou spolehlivých referenčních rámců. Naděje, že „zítra se zase setkáme“, víra, která měla všechny důvody myslet v předstihu, jednat dlouhodobě a krok za krokem postupovat pečlivě naplánovanou trajektorií, dočasného, nevyčísitelného smrtelného života, přišla o mnohé ze své věrohodnosti; dnes je mnohem pravděpodobnější, a tedy i jistější, že to, s čím se člověk potká zítra, bude jeho vlastní tělo pohroužené do úplně jiné rodiny, třídy, sousedství a kolektivu pracovníků.“(Bauman 2002: 288,289)

„Měníci se identita může být soukromou záležitostí, vždy však zahrnuje přetržení určitých pout a zrušení jistých závazků; ti, co jsou na straně poškozených, bývají konzultováni zřídkakdy, natož aby jim byla dána šance svobodné volby využít.“(Bauman 2002: 143) Děti jsou nedobrovolným členem partnerství a zároveň i

jeho trvalým následkem. Těžko vidí rozpad manželství jako manifestaci své vlastní svobody. (Bauman 2002: 143)

Bauman připodobňuje podobu pracovních vztahů v tekuté modernosti, tedy vztahu kapitálu s pracovní silou, k procesu přechodu od pevného manželství k životu na hromádce se všemi jeho vlastnostmi. Předpokládá se dočasnost soužití a možnost přerušit ho z libovolného důvodu, například v případě vymizení přítomnosti touhy a potřeby. „Jestliže vydržet pohromadě bývalo věcí recipročního (oboustranného) souhlasu a vzájemné závislosti, rozchod je záležitostí unilaterální (jednostrannou): jedna strana aliance dosáhla nezávislosti, po níž dosud mohla jen tajně toužit, ale nikdy vážně uvažovat.“ (Bauman 2002: 238)

Svět tekuté modernity je svět křehký a nejistý, nespolehlivý. Především na poli životy. Heslem dnešního světa je flexibilita. Vše má být nabízeno hned a teď. (Bauman 2002: 254-257)

Sociální a ekonomické podmínky nastavují vnímání dnešního světa jako světa ve smyslu kontejneru, který je naplněn věcmi na jedno použití. A to včetně ostatních lidských bytostí, na které také platí heslo použij a vyhoď. Rozbité věci se neopravují. Obrazně řečeno, každý díl je nahraditelný a místo vadné součástky je následně osazeno součástkou novou. (Bauman 2002: 257,258) Pro budoucnost je charakteristická její mlhavost a nejasnost, přináší s sebou rizika a nebezpečí. Šanci má smysl využívat teď a hned, zítra může být pozdě. Nevyužitá šance se nedají odpouštět. Nejlepší strategie není klást si vzdálené cíle a přehlížet současné šance a možnosti. Trvalé závazky překážejí v uvažování o zítřku. Platí heslo teď, anebo nikdy. Při pohybu není dobré smutnit nad ztrátou něčeho, co by jedinci v onom pohybu bránilo. (Bauman 2002:258)

Nejistota pracovních trhů vynucuje životní postupy vedoucí k mizení a oslabování lidských vazeb. „Závazky typu „dokud nás smrt nerozdělí“ se mění v kontrakty typu „dokud uspokojení trvá“, které jsou dočasné a prchavé z podstaty, plánovitě nebo díky pragmatickému působení – a jako takové jsou náchylné vůči jednostrannému vypovězení, kdykoliv jeden z partnerů padne na lepší příležitost a větší hodnotu nachází v úniku z partnerského vztahu, místo aby se jej pokoušel zachovat za jakoukoli cenu.“(Bauman 2002: 259)

Vztahy a partnerství vykazují vlastnosti věcí, které je potřeba spotřebovat, ne produkovat. Stejně tak se s nimi zachází. I trvalé výrobky jsou dodávány na zkušební

lhůtu a peníze jsou vráceny, když nedojde k plnému uspokojení. Když je ve vztahu takto chápán jeden z partnerů, tak neexistuje důvod, proč na pomyslném trhu, při zjištění nekvalitního nebo zastaralého produktu, nevybrat něco jiného. Hlavní úkol partnerství už není fungování v pohodě i nepohodě, nemoci i ve zdraví, v časech dobrých i nedobrych, už se nejedná o vytvoření kompromisu a obětování ve jménu zachování vztahu. Nejedná se o kontinuální úsilí. Jakékoliv klopýtnutí ve vztahu se mění v jeho zhroucení, v nepochopení, které nelze napravit. Už vztah neuspokojuje, není potřeba do něj investovat. Vztah je něco jako věc, kterou můžeme v případě našeho neuspokojení odmítnout jako věc spotřební. (Bauman 2002: 259, 260)

Samotné předpokládání dočasnosti partnerství ho může proměnit v dočasně ve smyslu sebenaplňujícího se proroctví: „(...) jestliže lidé považují své závazky za pouze dočasné, pak mají tyto závazky, v důsledku jejich činů, sklon takovými opravdu být.“ (Bauman 2002: 260)

Tím, že vnímáme lidské bytosti jako spotřební položky, je vytváření lidských vztahů mimořádně obtížné. Nejistota vede k nedůtklivosti a následně nejistí lidé netolerují nic, co stojí v cestě k jejich touhám. Dalším poznatkem je, že převedení světa na svět konzumerismu je přechod ke světu individuálnímu. Spotřeba, na rozdíl od produkce, je činností jedince. Osamělého jedince, a to i ve chvílích, kdy se spotřeba děje v přítomnosti druhých lidí. Produkce potřebuje kooperaci, spotřeba nikoliv. Při spotřebě je spolupráce zbytečná a nadbytečná. (Bauman 2002: 260, 261)

1.2 Soumrak povinnosti

Gilles Lipovetsky ve svém díle *Soumrak povinnosti* označuje současnou společnost za postmoralistní. Po fázi vývoje společnosti, kdy byly oslavovány morální zábrany, vyzdvihovalo sebezapření, odříkání a nezištnost a ve společnosti vládlo heslo musíš a slovo povinnost, nahradilo tuto společnost postmoralistní období. Tedy období slibů štěstí a svobody, a to tady a teď. Období touhy, období psychiatrických poraden. (Lipovetsky 1999: 55) „Přízvisko „postmoralistní“ označuje společnost, která odmítla psát zlatým písmem povinnosti člověka a občana a deklamovat o velikosti odříkání. To ovšem neznamená, že by se vytratily morální úmysly.“ (Lipovetsky 1999: 231)

Není již vyžadována oběť vyššímu cíli, subjektivní práva jsou nade vše, reklamy na pohodlnější život jsou hlasitější než připomínky morálky. „Hodnoty, jež vyznáváme,

jsou spíše negativní („nedělat něco“) nežli pozitivní („musíš“): za opětovným oživením etiky triumfuje bezbolestná morálka, poslední stádium individualistické demokratické kultury, napříště – což je hluboce logické – zbavené jak moralismu, tak antimoralismu.“ (Lipovetsky 1999: 56,57)

Došlo k posunu od civilizace povinnosti ke kultuře subjektivního štěstí, kultuře volného času a sexu. Přišla kultura sebelásky, systém kontroly mravů a omezení již neplatí. Není zde požadavek odříkat se, ale je tu norma uspokojovat své touhy a intimně se seberealizovat, věnovat se subjektivnímu štěstí. Ovšem postmoralistní kultura ale neznamená kultura bez pravidel, mravní anarchie nenastala, společnost stále touží po řádu a umírněnosti. Vládnu sice subjektivní práva, ale vše povoleno není. (Lipovetsky 1999: 58)

Zevšeobecnění rozkoše z ní učinilo normu a vyřadilo ze hry ustrnulé příkazy a viktoriánská očekávání. „Vznikla tak nová civilizace, která se již nesnaží touhu potlačovat, nýbrž vystupňovat ji a zbavit ji viny: okamžité požitky, chrám sebe samého, těla a pohodlí se stal novým Jeruzalémem postmoralistní doby. Věk konzumu, jenž neustále stimuluje hodnoty individuálního blahobytu, hromadně diskvalifikoval přísné a disciplinární formy morální závaznosti. Uctívání povinnosti přestalo být adekvátní materiální a hédonistické kultuře, založené na opojení vlastního já a na dláždění okamžitými rozkošemi.“ (Lipovetsky 1999: 59)

V postmoralistní společnosti je na odiv více stavěn hmotný statek, komfort a pohodlí než morální zásadovost. Vztahy lidí k lidem jsou nositeli nižší hodnoty než vztahy lidí k věcem. (Lipovetsky 1999: 62)

Možné je vysledovat v postmoralistní společnosti dvě tendence - jedna vybujuje okamžité slasti v přítomnosti, a ta druhá, protikladná, vyzdvihuje rozmyšlené hospodaření s časem a tělem, požadavek na výkonnost, profesionalitu, výtečnost a zdraví. Ač se to zdá, společnost není ovládána bezbřehým hédonismem. „Slast již není ničím zakázaným. Je terčem masivního zhodnocování a normalizace, posilování a zadržování, rozrůžňování a „očisty“, osvobození a často odkládání v důsledku pracovních omezení či šíření racionálních norem „pokroku“ a zdraví.(...) Kultura odlehčeného štěstí vzbuzuje v masách chronickou úzkost, avšak rozpouští mravní vinu.“ (Lipovetsky 1999: 65,66)

To, že došlo k přerodu od kultury povinnosti ke kultuře oslavující subjektivní právo na svobodný plnohodnotný život, však neznamenalo nástup orgiastických

úchylek. Erotika probíhá v přísných mezích a více je ve společnosti předváděná než praktikovaná. (Lipovetsky 1999: 72)

I věrnost mezi partnery změnila svou podobu, ale nevymizela. Jen nemá podobu měšťanské věrnosti zvelebující na věčnost rodinný krb. Věrnost již není bezpodmínečná, tuto vlastnost ztratila. „Tím, co se cení, není věrnost o sobě, nýbrž věrnost po tu dobu, kdy se partneři milují.(...) Když se přitažlivost mezi lidmi rozplyne, věrnost pozbyde ceny.“ (Lipovetsky 1999: 78)

Věrnost je spojována s ideálem lásky, zároveň je ale realisticky pojímána, protože není na věčnost. Postmoralistní věrnost může být spojována s provizoriem, které má nejasnou naději na věčné trvání. „Etika věrnosti bez povinnosti je etikou autenticity v diskontinuitě, etikou téhož a mnohého.“ (Lipovetsky 1999: 79) Společenskou legitimizaci věrnosti zapříčinila touha po emotivním bezpečí. Společnost je stále mobilnější, konkurenčnější, bez záchytných bodů, identita je plynoucí a jedinci touží po stabilitě. Velké mýty jsou pryč a budoucnost přináší vyhlídky nejistoty a potřeby neustálého zdokonalování a neustálého rozhodování. Individuální autonomie, narcistní křehkost, se pojí s destabilizací spolu se stresem a úzkostí. Je snaha opět najít identitu a stálost vzhledem k venkovnímu světu. Jedná se o důsledek atomizace ve společnosti, kdy mezilidská komunikace je složitější a povyšování věrnosti je důsledek osamění, nepochopení, nedostatku vztahů. „Oslava věrnosti odpovídá na tento tísnivý civilizační stav a zavádí prvek totožnosti či kontinuity do sféry neustálého varu, pohybu a tázání.“(Lipovetsky 1999: 80)

Jen složitě si lze představit pojem individuální mravnost. Požadavky k sobě samému se nevytratily, jen dnes nemají formu závazků, ale formu volby a vlastního zájmu. Mravní závazek k sobě samému uvolnil místo celkovému obhospodařování sebe sama ve smyslu narcismu. (Lipovetsky 1999: 96,97) „Příkladem rozšíření individualistického práva na zacházení s vlastním tělem a ústup povinností k sobě je také nedávný úkaz výměnného mateřství za peníze.“ (Lipovetsky 1999: 109)

Postmoralistní kultura navyšuje oprávněnost subjektivních práv a snižuje oprávněnost požadavku na povinnost sebedávání. Obětování se, vydání se druhému, přišlo o důvěryhodnost. Právo na samostatnou existenci se zvětšuje, povinnost k druhému mizí. Individualismus se tím završuje.(Lipovetsky 1999: 148)

Z rodiny nikdo v současnosti neuniká a její pozice ve společnosti je vysoká, zároveň to však neznamená návrat tradičních povinností ve smyslu měšťanské a

náboženské morálky. Rodina je oslavována, ne tak však bezpodmínečné závazky s ní dříve související. Dostavil se požadavek intimního naplnění a práv svobodných jedinců. Jsou přítomna rozličná práva vzhledem k rodině, není zde přísná povinnost regulující individuální touhy. Moderní postupy a možnosti oplodnění zcela změnilo tradiční uchopení pojmu dítěte, otcovství, mateřství. „Sňatek, setrvání ve svazku i plození dětí se již oprostilo od jakékoli představy nadřazeného závazku a jediným oprávněným sňatkem je ten, z něhož vzchází štěstí. Rodina se opět směňuje na burze hodnot, zároveň se však stala postmoralistní institucí, již udržuje v oběhu logika individualistické autonomie.“ (Lipovetsky 1999: 180, 181) „Morální pořádek vyhlášoval prvenství práv rodiny nad právy jednotlivce. Postmoralistní pořádek očividně nastoluje pravý opak a kryje se s šířením konzumní rodiny, dítěte „na míru“, záměrné rodinné „rovnováhy“ v závislosti na pohlaví dítěte a brzy možná i na dalších rysech.“ (Lipovetsky 1999: 182)

Práva individuí byla dříve podřízena rodinné instituci, nyní subjektivní práva vítězí nad kategorickými závazky. Odpadla závaznost manželství a povinnost se množit. Rodiče přijímají povinnosti vůči dětem, není v ní však zahrnuta povinnost zůstat spolu celý život a vzdát se individuální existence. Rodinu v postmoralistní době lze přestavět a rekonstruovat kdykoliv se člověku chce. Rodina už úctu nevyvolává. „Ze „závazné“ instituce se proměnila v pružné citové zařízení.“ (Lipovetsky 1999: 182)

Změna v nadřazenosti práv individua nad povinnostmi se dotkla i oddanosti dětí k rodičům. Děti již nejsou chváleny za úctu ke svým rodičům, ale za to, že se stanou samostatnými jedinci, že přeberou nad sebou vládu a že jsou šťastné. Kult rodičů nemá svou původní sílu, v postmoralistní společnosti každý o sobě rozhoduje sám a žije dle své libosti, ne dle rozhodnutí a přání rodičů. (Lipovetsky 1999: 184, 185) Milovat své děti a starat se o jejich štěstí však v postmoralistní společnosti stále zůstává, až do této oblasti individualismus nevstoupit. „Čím více získávají individualistické hodnoty půdu pod nohama, tím silněji se prosazuje pocit povinnosti vůči dětem. Čím více zapadá duch závazku k „velké společnosti“, tím více získává autoritu představa zodpovědnosti k „maličkým“. Žádný jiný „pozitivní“ morální závazek se očividně netěší tak vlivné legitimitě. Postmoralistní věk na celém světě dusí povinnosti, avšak šíří ducha zodpovědnosti k dětem.“ (Lipovetsky 1999: 185) Rodičovská oddanost dětem není vnímána jako zapření rodiče – individua, ale jako cesta k seberealizaci rodiče, jako potřeba dávat a přijímat lásku, jako potřeba být užitečný, potřeba být činný v intimním prostoru vztahu k dítěti. „Rodičovská morálka se stejně jako současný pojem věrnosti

podílí na požadavku celkové kvality, jenž je neoindividualistickým společenstvem vlastní.“ (Lipovetsky 1999: 189)

1.3 Studie Paulíny Tabery

Studie Paulíny Tabery z roku 2007 se zabývá analýzou témat partnerských vztahů a profesního života v ženských a mužských časopisech životního stylu, přičemž autorka analýzu doplnila i rozbořem denního tisku.

Studie došla ke zjištění, že mezilidským vztahům je v mužském lifestylových časopisech věnováno jen málo prostoru. Partnerský vztah se v mužských časopisech odděluje od sexu, který naopak patří mezi frekventovaná témata a tvoří hlavní formu kontaktu s opačným pohlavím. V ženských lifestylových časopisech je sex sice také přítomen, vykreslen je však jako prostředek pro posílení a zkvalitnění partnerství. V mužských časopisech se objevuje především obraz muže, jehož vztah se ženou není přesněji určen, jedná se o vztah na hranici mezi letmou známostí a chozením. V textech jsou však zobrazeny tři formy partnerského soužití - manželství, nesezdané partnerství a singl. Bližší vztah se ženou je už vnímám jako ztráta svobody. „Životní styl singl je ve srovnání s nesezdaným soužitím a manželstvím líčen mnohem příznivěji.“ (Tabery 2007: 22)

V popisu pozice zadaného muže je partnerka popsána především jako tvořitelka zázemí a vykonavatelka domácích prací. Rozchod je brán jako běžná záležitost, partnerka, která je vykreslena jako anonymní bytost, je lehce nahraditelná jinou. Nevěra se předpokládá na obou stranách. Rozvod je v mužských časopisech zobrazen jako nepřijemná událost. Žena je zhrzena a může partnerovi komplikovat odchod. Dochází přitom k zobrazení citového zainteresování muže. Naopak v ženských časopisech je rozchod popisován jako bolestný a zároveň jako zkušenost s konkrétní osobou. (Tabery 2007: 23)

Děti všeobecně v mužských časopisech mají podobu závazku a připoutání muže k jedné partnerce. Pokud je popsán už existující otcovský vztah, je přítomen hluboký cit k dětem. Konfliktní situace je řešena opuštěním dětí či rodiny ze strany otce. Ten je vykreslen jako citově zasažený a oběť. Vztah otce a dítěte je v mužských časopisech

popsán, při porovnání s pevným vztahem matka – dítě, jako nestálý. Péče o dítě je zde zobrazena pomocí ironického návodu pro otce. (Tabery 2007: 25,26)

V ženských časopisech je mezilidským vztahům, tím samozřejmě i vztahům partnerským, věnována převážná část prostoru. Situace singl žen je uchopena pomocí dvou přístupů – jako životní strategie mající své přednosti, nebo jako situace vzniklá díky okolnostem, kterými je singl stav vynucen. Život bez partnera je popisován spíše jako nepříliš šťastný, není považován za svobodné rozhodnutí, ale za výsledek nežádoucích okolností. Být singl nemá význam životní strategie, ale pouze jako styl života po určitý čas. V ženských časopisech je život bez partnera konstruován jako vážné téma, není však spojován s odsuzováním. (Tabery 2007: 28-30)

Jako specifický druh rodinného života je popisována matka vychovávající dítě od počátku bez partnera. „Ve většině příspěvků je tato forma rodinného života zobrazována jako problematická, a to přinejmenším ve dvou aspektech: odpor okolí, nejdříve partnera, který dítě odmítá a preferuje interrupci, pak např. rodičů, a také v souvislosti s materiální či finanční nouzí.“ (Tabery 2007: 30) Objevují se ale i příspěvky znázorňující svobodnou matku jako formu specifické životní strategie. Není zavrhována, a přes jisté výhrady je brána jako jedna z možných forem uspořádání rodinného života. (Tabery 2007: 30)

Nesezdané soužití je v textech ženských časopisů chápáno jako obvyklá možnost partnerského vztahu. Tento typ soužití je specifický pro bezdětný vztah mladých lidí, ale v ženských časopisech se objevuje i varianta s dětmi vlastními či s dětmi z předešlých vztahů. Nesezdanému soužití i manželství jsou připisovány stejné atributy – pevnost svazku, opora, věrnost, stálost, dlouhodobý charakter. Objevuje se otázka, k čemu tedy slouží uzavření manželského svazku. Rozdíl není popisován z pohledu společenské přijatelnosti či nepřijatelnosti, ale z pohledu právních důsledků. Vyzdvihováno je postavení manželky v praktických důsledcích legislativy. Předností nesezdaného svazku je ve většině případů snadnost rozchodu a pocit svobody. Ovšem „vzhledem k tomu, že na oba typy svazků jsou v textech kladena stejná očekávání, je pocit svobody v nesezdaném soužití, jak je prezentován, spíše iluzorní.“ (Tabery 2007:31) V článkách ženských časopisů dochází k lehké preferenci manželství, nesezdané soužití je spíše vykreslováno jako přechodná fáze zkoušky společného života před uzavřením manželství. To má pozici vyústění předchozího stavu. (Tabery 2007:31)

Nejsilněji zastoupená forma partnerského soužití je v ženských časopisech manželství a je na něj kladen značný důraz. Není konstruováno pouze pozitivně, je spojováno se ztrátou svobody, ale počítá se s ním jako s nejpřirozenější formou soužití. Muži jsou popisováni jako jedinci mající k tomuto závazku negativnější vztah než ženy. „I když jsou ženy prezentovány jako sebevědomé, schopné a emancipované, je tu velká část textů o mezilidských vztazích věnovaná strategiím získání a zejména udržení toho správného partnera, tedy potenciálního manžela. Neznamena to však, že by manželství bylo zmiňováno jako konečný cíl, hodnota sama o sobě; i v něm by měl být prostor pro seberealizaci, a to jak prostřednictvím rodinného života a dětí, tak skrze zaměstnání a koníčky či jiné volnočasové aktivity. I v manželství je tak akcentována jistá míra svobody, a to až do podoby tzv. rozvolněného svazku, tedy života v páru, ale zároveň každého po svém.(...) Preference pocitu svobody v páru může dojít až tak daleko, že se objevuje rezignace i na sexuální věrnost, jinak základní charakteristiku manželství a nesezdaného soužití.“(Tabery 2007: 32) Řešena byla i otázka společných financí - u nesezdaného soužití či chození převládají oddělené účty, v manželství se o rodinný rozpočet starají spíše ženy. Muž, který se nechá živit ženou, dosáhne její úcty jen problematicky. Otec na rodičovské dovolené je ale vykreslován pozitivně, žena - živitelka negativně. (Tabery 2007: 47,48)

Prezentovaný postoj k nevěře je ambivaletní, na jedné straně má věrnost charakter základního pilíře vztahu, je požadována, ovšem na druhou stranu nevěra automaticky nemusí znamenat ukončení vztahu – nastane totiž zvažování nad hodnotou věrnosti vzhledem k například otázce finančního zázemí ve vztahu, společných zájmů. Pro popis soužití v manželském svazku je typické srovnávání jeho kladů a záporů. To probíhá na dvou rovinách – jak v rovině svobody a seberealizace, tak v rovině citových a materiálních přínosů (finance, starost o domácnost) obou partnerů do manželství. K dalšímu srovnávání v ženských časopisech došlo i ohledně partnerského vztahu na dálku, kdy je přítomen spíše negativní postoj k tomuto typu vztahu. (Tabery 2007: 33)

Nevěra a rozchody, potažmo rozvody, zaplňují v ženských časopisech nejvíce prostoru. Nevěra je zachycena ve dvou variantách – nevěrný je muž a žena zvažuje budoucnost vztahu, nebo nevěrná je žena a ona sama opět zvažuje budoucnost. Nevěra není popsána jako konec vztahu, důraz je kladen na přemýšlení a posouzení vztahu. Rozchody a rozvody jsou zobrazovány jako bolestné a komplikované, doprovází je hledání viny v jiných i v sobě sama. Popsány jsou i strategie, jak konec vztahu zvládnout. Samotný konec vztahu není však nic odsouzeníhodného, jedná se o součást

partnerského života. Někdy je k němu i vyzýváno. Důvodem k rozchodu jsou nejčastěji noví partneři – častěji to bývá nová partnerka na straně muže než nový partner u ženy. Důvodem může být i pocit malých možností seberealizace. (Tabery 2007: 34)

V souvislosti s mateřstvím převládá v ženských časopisech diskuze nad načasováním mateřství, tedy kdy mít děti. Dalším bodem jsou výchovné problémy dětí a jejich zdraví. Více než téma matek v teenagerovském věku převažují články o načasování mateřství po třicítce. Odklad mateřství je popisován nejen v sociálním kontextu, ale i v biologickém - ve smyslu zdravotních komplikací a asistované reprodukce. Je zde přítomen tlak, aby žena mateřství neodkládala (rodiče, odborníci), ale zároveň i důraz na to, aby se rozhodla sama žena podle své vůle. Tedy dítě jako příležitost, ne nutnost. „Zvláštní příspěvky jsou věnovány starším matkám (...), mateřství v pozdějším věku je líčeno příznivě, i s přihlédnutím k upozornění na možné komplikace. Zejména je zdůrazňováno jisté omládnutí ženy, její zodpovědný přístup k mateřství a schopnost více si ho v pozdějším věku vychutnat.“ (Tabery 2007:36) K mladším i starším rodičkám ženské časopisy přistupují nestranně.

Dále se ženské časopisy věnují i samotnému dítěti. To je prezentováno jako „velmi důležitá životní hodnota a součást, a to natolik, že ženy, které dítě nemají, ale touží po něm, jsou ochotny jít do konfliktu se stávajícím partnerem.“ Také je přítomen text o pořízení si dítěte sama pro sebe, bez stálého partnera. (Tabery 2007: 37) Řešena je i finanční otázka mateřství u podnikatelky a pozice ženy v domácnosti, když vydělává partner. (Tabery 2007: 41, 42) Zároveň je vykreslena situace pracující nestíhající matky. (Tabery 2007: 42) Jako jedna ze strategií ulehčení povinností je převedení určitých povinností o děti a domácnost na partnera, což vede k obrazu nového typu otce – má dítě rád, projevuje zájem a dokáže se postarat. Popsán je obraz muže na mateřské dovolené, který neztrácí na své mužnosti a sexuální přitažlivosti. Zároveň tato představa může narážet na reakce okolí. Ohledně tématu dětí dochází v ženských časopisech i ke zmínce o svěřování dětí cizím osobám, kdy do tří let je toto rozhodnutí hodnoceno jako negativní, u starších dětí jako žádoucí. (Tabery 2007: 46)

Otcovství je v ženských časopisech zachyceno ze dvou pohledů – otec v nukleární rodině a otec v rozvedené rodině (dětí vlastní i děti partnerky). Jako řešitelka výchovných problémů je zobrazena matka, i když je otec v rodině přítomen, ale zároveň není v textech charakterizován. Ženy jsou také ty, co si přejí, aby se otec více angažoval v otázce výchovy dětí. Zároveň existují články, kde otec matce aktivně pomáhá. Zvláštní případ je otázka starších otců. V ženských časopisech je jejich otcovství

hodnoceno pozitivně. Přítomny jsou také vzpomínky žen na vlastní otce a typické pro ně je, že do výchovy příliš nezasahovali. To platí pro otce kamarádké, samotářské či submisivní povahy, i pro otce nevěrníka, či otce tyrana. Zdůrazňuje se také vliv otce na budoucí život ženy ve smyslu přebírání vzorců chování. Nezasahování do výchovy ze strany otce není vykresleno jednoznačně negativně a tento obraz není totožný s nezájmem otce. (Tabery 2007: 37, 38)

Druhý typ obrazu otce v rodině je spojen s porozvodovou situací. „V malém počtu příspěvků jsou rodiče představováni jako lidé, kteří byli schopni se dohodnout na péči o dítě, přičemž však zůstalo v péči matky. Ve více textech je však otec zobrazován jako tyran rodiny ještě před rozvodem, a následně i po něm.“ (Tabery 2007: 38) Otcové po rozvodu jsou bez bližšího popsání souvislostí vykreslováni jako ti, kdo se nezajímají o dítě, popřípadě ho navštěvují například pouze o víkendech. V ženských časopisech je také jmenován tzv. syndrom zavrženého rodiče, jenž je spojován s nepřítomností otce. Zároveň v některých příspěvcích je tento jev zproblematizován faktem, že se jednalo o despotickeho otce s dřívějším nezájmem o rodinu. Řešena je i situace, kdy nebiologický otec přebíral v rodině pozici biologického. Několikrát se v ženských časopisech objevují i příspěvky o testování otcovství včetně všech technických detailů a průběhu tohoto procesu. (Tabery 2007: 39).

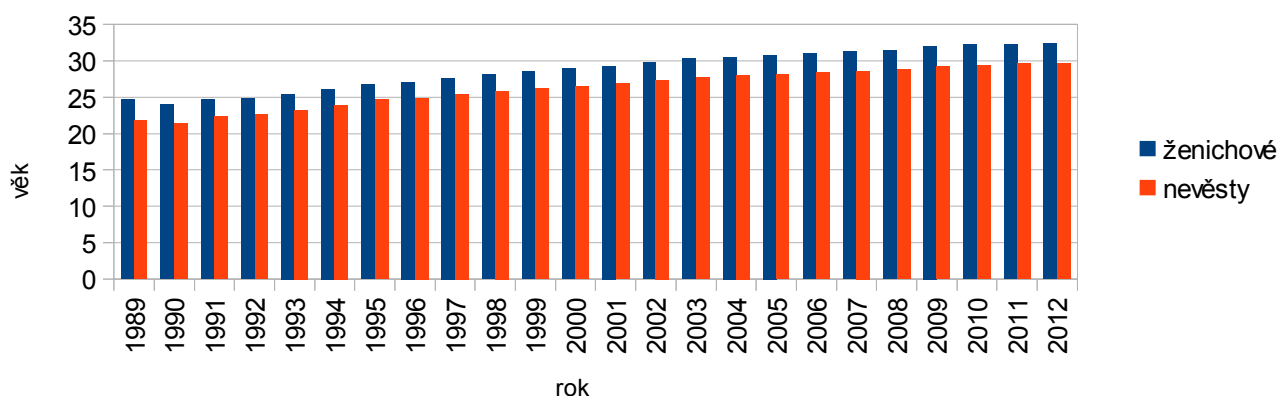
1.4 Demografické změny

O demografickém chování obyvatelstva České republiky lze říci, že od roku 1989 do současnosti prošlo výraznými změnami, a to na poli chování rodinného i reprodukčního. Pokud porovnáme údaje z roku 1989 a z raných devadesátých let s údaji po roce 2010, tak lze vysledovat výrazný posun. Mladé lidi po dovršení 20 let dnes čeká, na základě statistických údajů, jiná životní a rodinná dráha, a tím samozřejmě i jiný životní styl, než generaci, která věku 20 let dosáhla těsně po sametové revoluci.

Prvním ukazatelem společenské změny je vzrůst věku snoubenců při uzavření prvního manželství. V roce 1989 byl průměrný věk nevěst při prvním sňatku 21,8 let a průměrný věk ženichů při prvním sňatku 24,6 let. Když se pohlédne na údaje za rok 2012, tak průměrný věk nevěst při první sňatku je 29,6 let a průměrný věk ženichů při prvním sňatku je 32,3 let. Tyto průměrné věky během celých třiatvaceti let od sametové

revoluce rostly postupně. (ČSÚ 2014) Průměrný věk u nevěst se při první svatbě posunul o 7,8 roku výše a u ženichů o 7,7 roku výše.

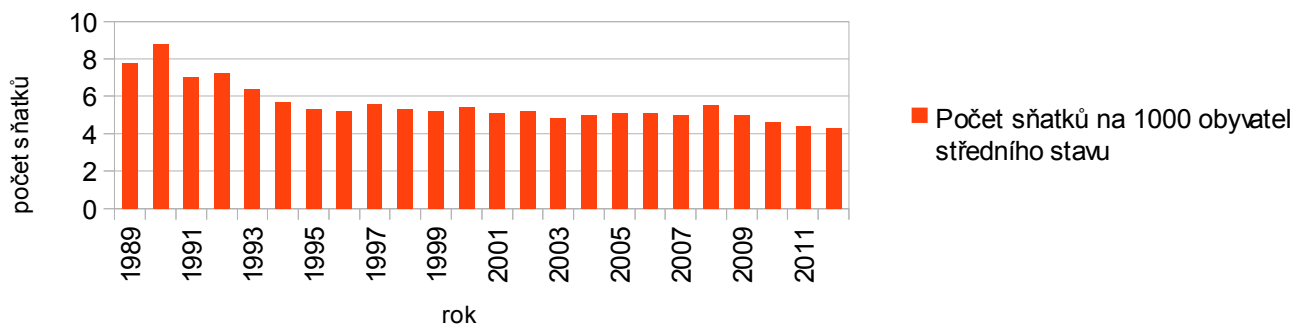
Věk svobodných ženichů a svobodných nevěst při vstupu do manželství

(zdroj ČSÚ)

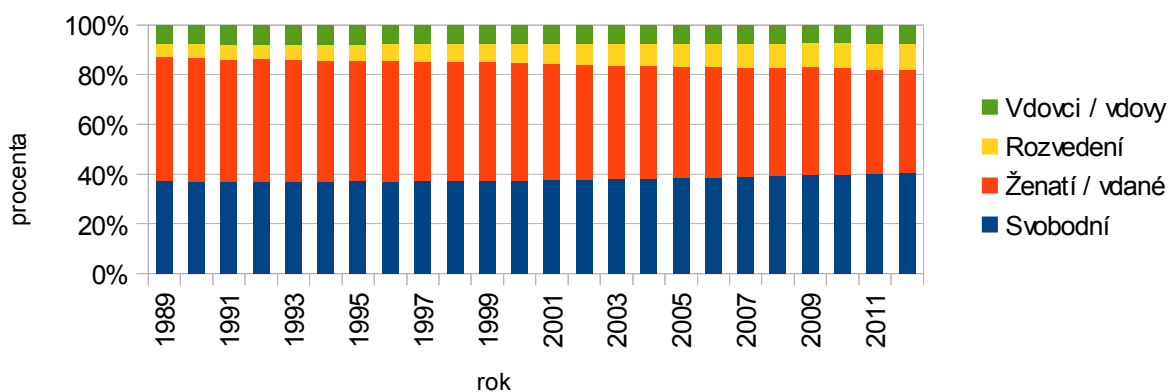
Další změnou je pokles počtu sňatků na 1000 obyvatel středního stavu, od sametové revoluce z hodnoty 7,8 do roku 2012 na hodnotu 4,3. Zároveň je možné si povšimnout, že došlo ke změně procentuálního rozložení jednotlivých rodinných stavů v obyvatelstvu ČR. V roce 1989 bylo 37,2% obyvatel ČR svobodných, 49,7% ve stavu manželském, 5,4% rozvedených a 7,6% ovdovělých. Za rok 2012 vykazují statistické tabulky o České republice následující data: 40,6% obyvatel jsou svobodní, 41,5% ve stavu manželském, 10,7% rozvedení a 7,2 ovdovělí. V ČR se tedy zvýšilo procentuální zastoupení svobodných a rozvedených. Přestože ve sledovaném období obyvatelstvo ČR zestárlo, konkrétně průměrný věk se z 36,1 let posunul na 41,3 let, přesto se počet vdov a vdovců nezměnil. Vzrostl ale počet rozvedených a svobodných, analogicky k tomu klesl počet osob ve stavu manželském. (ČSÚ 2014)

Počet sňatků na 1000 obyvatel středního stavu

(zdroj ČSÚ)

Rodinný stav obyvatelstva

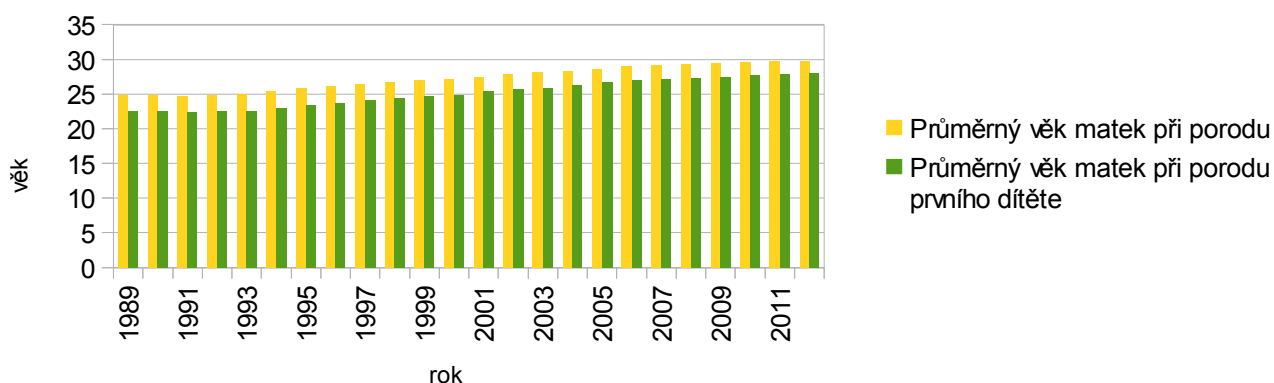

(zdroj ČSÚ)

Dalším důležitým údajem je, že za sledovaný časový úsek rapidně vzrostl počet dětí živě narozených mimo manželství – z hodnoty 7,9% všech živě narozených dětí v ČR až na 43,4% živě narozených v roce 2012. Výrazně se zvýšil také průměrný věk matek všeobecně i průměrný věk matek prvorodiček. V roce 1989 byl průměrný věk

matek všeobecně při narození dítěte 24,8 let a v roce 2012 už 29,8 let. Jedná se tedy o zvýšení průměrného věku o 5 let. Průměrný věk matek při narození prvního dítěte se od roku 1989 posunul z 22,5 let na 27,9 let v roce 2012. Věkový posun matek prvorodiček je obdobný jako věkový posun matek všeobecně, jedná se o hodnotu 5,4 roku. (ČSÚ 2014)

Průměrný věk matek při porodu a při prvním porodu

(zdroj ČSÚ)

1.5 Fenomén singles

Marcel Tomášek ve své práci *Singles a jejich vztahy*; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabitující jednotlivce v České republice uvádí, že lidé v české společnosti se s modelem nové životní etapy nazývané jako singles setkali až při jejím prudkém příchodu v 90. letech. Tato etapa posouvá mládí hluboko do dospělosti a zkracuje čas, který u většiny populace dříve náležel do dospělé fáze života. V západní literatuře je však popis fáze singles přítomen již delší dobu. U nás tento model nepřicházel jako na západě, tedy postupně od 60. a 70. let, ale přišel rychle po sametové revoluci. Jedná se o fázi života jedince, ve které ještě nemá vlastní rodinu a děti. Tomášek dále poznamenává, že „nedošlo-li by ke změnám v roce 1989, bylo by velice

pravděpodobné, že reálně socialisticky by ve svých 26 letech, tj. ve věku, kdy dnes lidé teprve začínají brát v úvahu možnost sňatku, měli rodiny s dvěma dětmi.“ (Tomášek 2006: 82). Jak autor dále konstatuje, „jsme svědky radikální sociální změny na úrovni osobních vztahů, která ale souvisí s širšími změnami v české společnosti po r.1989.“ (Tomášek 2006: 82)

Na příkladu Velké Británie autor vysvětluje, že se jedná o trend společnosti, kdy mladí lidé, především absolventi vysokých škol, žijí delší dobu bez dlouhodobého partnerského vztahu. Jsou velmi geograficky mobilní a žijí v neuspořádaných domácnostech, přičemž preferují partnerské vztahy, kdy dvojice netvoří jednu domácnost. (Tomášek 2006: 82,83)

Svým kvalitativním výzkumem z let 2003-2005 Marcel Tomášek zjistil, že žití bez partnera a neexistence pevného partnerského vztahu českých singles není cíleně udržovaná strategie, ale důsledek změn v české společnosti a že většina komunikačních partnerů plánuje vstup do manželství a založení rodiny v následující budoucnosti. Změny chování jednotlivců na poli partnerských vztahů a rodinného života vznikají jednak díky existenčním tlakům na aktéry, ale na individuální úrovni se jedná o převzetí kulturních modelů, které se šíří po roce 1989. Dále autor došel k závěru, že singles nejsou ve své podstatě zcela sami, tedy bez partnera či partnerky, ale udržují nějakou formu pravidelných vztahů ve formě například vztahu se ženatým/vdanou, nárázovky, vztahu na dálku, víkendového vztahu, kamarádů do nepohody. Model nejistých dočasných vztahů singles přináší do uspořádání partnerských vztahů v české společnosti nástup postmoderny. (Tomášek 2006:100,101)

Partnerské vztahy a načasování zakládání rodiny v české společnosti prošly po roce 1989 změnou, která znamená pro mladé jedince jinou životní dráhu a jiný životní styl než u generace jejich rodičů. A právě obraz partnerských vztahů a rodiny zobrazený v časopisech, které životní styl zmiňované generaci singles předkládají, je předmětem této diplomové práce.

1.6 Výzkumné otázky

1) Jaký obraz partnerství, manželství a rodičovství je předkládán v časopisech pro ženy a v časopisech pro muže? V čem se tyto obrazy v obou typech časopisů shodují a v čem se naopak odlišují?

2) Jsou partnerské a rodinné vztahy v lifestyleových časopisech prezentovány jako vztahy na jedno použití, ve smyslu použij a vyhoď? (Bauman)

3) Je v obrazech partnerských a rodičovských vztahů v lifestyleových časopisech pro ženy a pro muže přítomno zobrazení povinnosti? Případně v jaké formě? (Lipovetsky)

4) Ve kterých bodech je možné aktualizovat studii Paulíny Tabery?

2. Metodologická část

2.1 Lifestylové časopisy

Jako časopis lze nazvat periodické tištěné médium. Je pro něj charakteristické, že vychází na rozdíl od novin v delších časových intervalech, a to v rozpětí intervalů jednou týdně až alespoň dvakrát ročně. Zároveň pro toto periodikum je typické, že má vnitřní jednotu, která je určena zaměřením a obsahem. (Reifová 2004: 32)

Dále lze říci, že „časopis ovlivňuje na rozdíl od novin zpravidla vymezenější (často podle sociálního zařazení a zájmu) a homogennější okruh čtenářů než noviny. (...) V porovnání s novinami nejsou časopisy tak úzce vázané na aktuálnost, také tematická šíře jednotlivých titulů nemá takový záběr, jako mívají noviny. (Reifová 2004: 32)

„Časopisy lze rozlišovat podle nákladu (masové versus malonákladové), podle zaměření na věk (dětské, pro mládež atd.), podle zájmů (auto-moto, hudba, zahrada apod.), podle pohlaví (časopisy pro ženy, časopisy pro muže), podle odbornosti (lékařské aj.), podle obsahu publika (rodinné, popularizační, odborné).“ (Osvaldová; Halada: 1999: 38)

Oba sledované časopisy v této diplomové práci lze podle zaměření zařadit mezi časopisy pro muže (Maxim) a pro ženy (Joy), zároveň je lze oba dva řadit mezi časopisy lifestylové, které předkládají čtenáři určitou podobu životního stylu.

2.2 Media projekt

Media projekt je dlouhodobý zavedený projekt zjišťující čtenost tisku na českém trhu mezi respondenty ve věku 12-79 let. Jeho výsledky jsou používány pro plánování tiskových kampaní jednotlivých médií. (Unie vydavatelů 2014)

Jedná se o odhad čtenosti jednotlivých tištěných médií a tento výzkum odhadu je realizován na vzorku 25 000 respondentů, přičemž se využívá vícestupňový stratifikovaný náhodný výběr a dotazování probíhá metodou face to face. (Median 2014)

V roce 2012 dle údajů zveřejněných společností GfK Czech-Median bylo v rámci Media projektu ve dnech 1.1. 2012-17.12. 2012 dotazováno 25 067 respondentů náhodně vybraných z celé České republiky. V kategorii časopisy životního stylu pro muže byl za toto období jako časopis s nejvyšší odhadovanou čteností ustanoven časopis Maxim, a to s odhadovanou čteností 165 000 na jedno vydání. V kategorii časopisy životního stylu pro ženy měl nejvyšší čtenost za sledované období časopis Žena a život a následně magazín Glanc. Jako třetí nejčtenější časopis za rok 2012 v této kategorii byl určen časopis Joy, konkrétně s odhadovanou čteností 212 000 na jedno vydání. (Median 2014)

Do výzkumu v rámci této diplomové práce byl z kategorie časopisů životního stylu pro ženy vybrán právě měsíčník Joy, aby odpovídal charakterem a počtem vydaných čísel druhému srovnávanému časopisu, a to mužskému měsíčníku Maxim. Jelikož periodicita časopisu Žena a život a časopisu Glanc je 14 dní, jako vhodný pro analýzu v této diplomové práci byl proto zvolen měsíčník Joy, který je dle výzkumu Media projekt odhadovaný jako třetí nejčtenější časopis životního stylu pro ženy všeobecně a zároveň jako první nejčtenější ženský měsíčník životního stylu.

2.3 Metodologie

Metodou pro zpracování tohoto výzkumu byla kvalitativní analýza dvou lifestylových časopisů – konkrétně nejčtenějšího lifestylového mužského měsíčníku Maxim a nejčtenějšího lifestylového ženského měsíčníku Joy. Do analýzy bylo zařazeno všech dvanáct čísel u obou časopisů za rok 2012. Součástí analýzy byly nejen články týkající se explicitně partnerských vztahů, manželství či rodičovství, ale veškerý materiál, ve kterém se tyto tři sledované oblasti nějakým způsobem vyskytly, byť třeba jen formou narážky či komentáře.

Výchozími poznatky pro provádění analýzy byly zásady kvalitativní obsahové analýzy, jak je v knize *Qualitative Content Analysis in Practice* popsala Margrit Schreier, která sama uvádí, že existuje mnoho kvalitativních metod pro analýzu dat a interpretaci jejich významu. Jednou z nich je kvalitativní obsahová analýza (qualitative content analysis, dále QCA). Kvalitativní obsahová analýza slouží k systematickému popisu významu materiálů. Srdcem QCA je kódovací rámec (coding frame), který

přeměňuje všechny charakteristiky textu do popisu a interpretací. Děje se tak pomocí klasifikace materiálu jako instancí kategorií kódovacího rámce. (Schreier 2012: 1)

QCA pomáhá popsat zkoumaný materiál pouze z určitého hlediska, které je potřeba blíže specifikovat. Pomocí QCA není možné popsat veškeré významy zkoumaného materiálu ve všech jeho aspektech, QCA totiž nepodává všezahrnující pohled na zkoumaný materiál. Při práci s QCA se pomocí výzkumné otázky vyměřuje hledisko, skrze které daný materiál zkoumáme. Je sice možné při práci výzkumnou otázku doplňovat, ale vždy se bude jednat pouze o zkoumání specifického aspektu sledovaného materiálu. Tím se QCA odlišuje od mnoha jiných metod kvalitativní analýzy. Samozřejmě se sledováním pouze vybraného aspektu zkoumaného materiálu připravujeme o určité možnosti srovnávání kompletního významu, na druhou stranu kvalitativní data jsou co do poznatků tak bohatá, že v praxi je vlastně nemožné uchopit veškerý jejich obsah. (Schreier 2012: 3,4)

Materiálem pro analýzu v této diplomové práci jsou texty měsíčníků Joy a Maxim. Konkrétně pro tuto analýzu je metoda QCA vhodnější než například grounded theory, a to z toho důvodu, že při QCA se lze zaměřit pouze na dílčí aspekt zkoumaných materiálů, který je již předem teoreticky přesně uchopen. V tomto konkrétním případě se tedy nejedná o zkoumání mužských a ženských lifestylových časopisů jako celku, ale jádrem výzkumu budou pouze informace z textu dotýkající se partnerských vztahů, manželství a rodičovství.

Jako tři hlavní charakteristiky QCA lze označit její vlastnost systematické metody, její flexibilitu a fakt, že s její pomocí dochází k redukci dat. Při QCA probíhá vyšetření všech dat, ale následně přichází rozhodnutí, pro kterou část kódovacího rámce jednotlivé části vyhovují. (Schreier 2012: 5)

Flexibilita QCA spočívá mimo jiné v tom, že kódovací rámec vždy alespoň částečně vychází z dat, při výzkumu ale může také dojít k využití již existující teorie nebo kódovacího rámce jiného výzkumníka, ovšem vždy je nutné tyto poznatky adaptovat na konkrétní materiál, který je studován. (Schreier 2012: 7)

To je dalším výhodou QCA právě při tomto realizovaném výzkumu. Ještě před započítím faktické práce s daty byly výzkumné otázky vytvořeny na základě již existujících teorií (Baumana a Lipovetského) a na základě práce Paulíny Tabery. Při provádění analýzy byly tyto teorie vodítkem k vytváření kategorií kódovacího rámce,

protože z těchto teorií vycházely některé výzkumné otázky. Zároveň prováděný výzkum nebyl prvním výzkumem v dané oblasti, takže část kódovacího rámce nebyla vytvářena pouze na základě dat, ale také na základě výzkumu Paulíny Tabery.

Další charakteristikou QCA je, že nepřináší data o datech, ale směřuje k redukování dat. Nezaměřuje se na všechny informace, ale na informace relevantní k výzkumné otázce. Dále také kategorie vytvořené v rámci kódovacího rámce jsou na vyšší abstraktní rovině než konkrétní data ve zkoumaném materiálu. Pomocí kódovacího rámce se sice ztratí určitá konkrétní specifikace dat, ale stanou se součástí vyšší kategorie. Je nutné dodržet určitý balanc mezi dostatečnou abstrakcí a zároveň dostatečným zachováním specifických jednotlivostí přítomných v datech. Dojde tak ke ztrátě individuální úrovně, ale získá se tím úroveň agregovaná. (Schreier 2012: 7,8)

Pro metodu QCA je typické, že jen výjimečně je používána pouze na základě poznatků z dat (data-driven way), povětšinou se při jejím užití pracuje i s určitým konceptem - znalostmi, který existuje již na počátku výzkumu (concept-driven). (Schreier 2012: 33)

A právě existence již určitých znalostí, předpokladů, před faktickým započítím výzkumu, hrála roli i v tomto případě. Celý koncept výzkumu vycházel z již publikovaných teorií, které vstupovaly do výzkumu jako vodítka (Bauman, Lipovetsky). Dalším vodítkem pro vytvoření kategorií byl již provedený výzkum Paulíny Tabery, který by se věnoval pouze podobnému tématu, přesto vnesl do kódovacího rámce určité výchozí kategorie. A teprve od takto dopředu vytvořených kategorií se začaly odvíjet zbývající kategorie kódovacího rámce vyrůstajícího přímo z analyzovaných dat, která nepředpokládanými rozmanitými variantami rozvinula kódovací rámec do mnohem větší bohatosti.

Schreier se metodu QCA snaží srovnat s jinými postupy kvalitativního výzkumu. Srovnává postupy QCA například s postupy nejrozšířenější a nejznámější metody kódování (coding), jejíž rozdílné definice od rozličných autorů přináší do celé věci poněkud zmatek. Tento název zahrnuje mnoho variant rozličných postupů. Kódování může sloužit jako identifikace toho, co je obsaženo v datech, zároveň lze podle jiných autorů rozlišovat dva pojmy - kódování a labelování dat. Navíc metoda kódování může být používána i jako samostatná metoda výzkumu a nebo může být zároveň součástí

výstavby grounded theory. Autorka také poznamenává, že kódování lze dělit na dva typy – kódování redukující (reductive) a na kódování jako konceptuální nástroj (conceptual device). Redukující kódování vytváří vzhled do materiálu a informuje, co tento materiál obsahuje, seskupuje data ze stejných témat. Kódování jako konceptuální nástroj slouží k rozvíjení dalších významů obsažených v datech. Nachází vzájemnou provázanost mezi daty a i mezi daty a konceptem, čímž umožňuje nový úhel pohledu na data. Tento proces překračuje úroveň popisu a generuje novou teorii o zkoumaných datech. (Schreier 2012: 37-39)

Dále autorka uvádí, že kódování a QCA jsou si v mnoha věcech podobné, obě metody přináší do dat abstrakci, mohou se i vzájemně při výzkumu doplňovat. Všeobecně však lze říci, že pro deskriptivní výzkumnou otázku dat je vhodnější metoda QCA než metoda kódování. Kódování je vhodné při zaměření se na teorii a analýzu a v případě, když data mají rozličný charakter. Proto je při QCA potřeba, pokud dochází k porovnání rozdílných zdrojů, aby mezi zdroji byla dostatečná shoda na aplikování stejného kódovacího rámce. Mezi oběma metodami (QCA a kódování) v jejich čisté formě však existují určité rozdíly. Při metodě QCA jsou kódy vytvářeny i na základě poznatků z dat, především ale hlavní kódy vychází z teorie a dalších konceptů. U klasického kódování převládají spíše kódy odvozené z dat. QCA je lineární proces s elementy cyklického procesu práce, kódování je cyklická procedura. U QCA je potřeba provést rozdělení dat na menší jednotky, tedy segmentaci, což kódování nevyžaduje. U QCA je těžištěm definic kódů rozpoznání příkladů teoretického konceptu v datech, těžištěm definic kódů u kódování je vytváření konceptu. Při QCA probíhá vytváření a pak aplikování kódů ve dvou krocích, u kódování se toto děje souběžně. U QCA dochází k deskripci, jak jsou data vzájemně provázána, méně je kladen důraz na vytváření nové teorie. Naopak kódování svým způsobem spíše „otevřít data“ a zjišťuje, jak jsou vzájemně provázány kategorie. (Schreier 2012: 40-44)

V případě této diplomové práce byly sice společně zkoumány dva zdroje dat – mužské a ženské lifestylové časopisy, ale charakter dat byl podobný - texty časopisů. Aplikace stejného kódovacího rámce byla smyslem prováděné analýzy, aby mohlo dojít ke srovnání mužských a ženských časopisů. Hlavní kódy vycházely z teorie (Bauman, Lipovetsky, Tabery), data kódovací rámec spíše rozvíjela a obohacovala. I v případě tohoto výzkumu byla provedena segmentace, tedy pro snadnější orientaci a přidělování kódů byly texty časopisů rozděleny na menší jednotky. Co se týče načasování, ve

kterém kódy byly vytvářeny, tak základní kódovací rámec byl vytvořen před samotnou analýzou a během probíhající analýzy byl spíše doplňován a upravován. I cíl analýzy se výrazně přibližoval cílům QCA, tedy popisu konkrétností v souvislosti s existujícími teoriemi, než otevření neznámých dat a vytváření zcela nové teorie.

K používání QCA Margrit Schreier také poznamenává, že ve výzkumu je možné kombinovat více metod současně nebo více metod jednu po druhé. Na správný postup neexistuje žádné pravidlo, nejlepší cestou je nechat se vést výzkumnou otázkou. (Schreier 2012: 57)

QCA umožňuje systematicky popsat zkoumaný materiál na základě přiřazení částí materiálů ke kódovacímu rámci, který je srdcem této metody. Zabraňuje obraznému utopení se ve zkoumaných datech. Okolo klíčových aspektů zkoumaných materiálů (které bývají součástí výzkumné otázky) se vytváří kódovací rámec pomocí hlavních kategorií neboli dimenzí, které tvoří střed výzkumu. Dalším krokem je zjištění, co je o těchto hlavních kategoriích ve zkoumaných materiálech řečeno, vytváří se tedy subkategorie. Zde lze pracovat na základě zjištění z dat nebo i na základě již předem známých konceptů z teorie, předešlých prací apod. (Schreier 2012: 58-60)

To je onen důvod, proč v této práci byl zvolen kvalitativní výzkum odpovídající zásadám QCA. Práce Baumana, Lipovetského a Tabery určily základní kategorie i některé subkategorie předem a teprve na ně navázaly další kategorie získané na základě poznatků z dat. Podobný postup popisuje i Margrit Schreier. Ta uvádí, že kódovací rámec vycházející z dat je příznačný pro popis zkoumaných materiálů do detailu. Ve většině QCA analýz část kategorií kódovacího rámce vychází z dat, protože data jsou tak bohatá, že nelze vše dopředu očekávat. Na druhou stranu sestavení veškerého kódovacího rámce pouze z dat také není pro QCA typické, protože už výzkumná otázka předesílá určité dimenze, ke kterým se výzkum orientuje. Kódovací rámec vycházející z dat se ve finále přiblíží vytváření grounded theory. Autorka závěrem dodává, že nejklasičtějším postupem QCA je ten, že vytváření hlavních kategorií kódovacího rámce probíhá na základě toho, co již je známo. Následně v druhém kroku jsou subkategorie vytvořeny tím, co je o hlavních kategoriích řečeno ve zkoumaných datech. (Schreier 2012: 87-89)

Charakter kódovacího rámce závisí na výzkumné otázce. Má podobu struktury. Ta se může rozrůstat ve dvou směrech – v počtu jednotlivých dimenzí, tedy hlavních kategorií, a zároveň hierarchicky, tedy v počtu úrovní, které jsou tvořeny subkategoriemi. Očekává se, že kódovací rámec bude mít alespoň dvě úrovně – vyšší hlavní kategorii, tedy dimenze, a nižší úroveň v podobě alespoň jedné vrstvy subkategorií. (Schreier 2012: 64)

Při praktickém provádění tohoto výzkumu většina hlavních kategorií měla několik subkategorií, které se postupně rozrůstaly co do šíře o další varianty na základě zjištění z dat. Zároveň si však data v průběhu výzkumu vyžádala zavedení několika samostatných hlavních kategorií, které po určitou dobu výzkumu zůstávaly pouze hlavními kategoriemi bez dalších subkategorií. Zde byl výzkum veden dle zásady, kterou Margrit Schreier (výše) prosazovala, tedy nechat se vést a zároveň výzkum přizpůsobovat především výzkumné otázce a jejímu zodpovězení.

Při vytváření kódovacího rámce může mimo jiné nastat rozdíl mezi kódovacím rámcem vytvářeným na základě dat a mezi kódovacím rámcem vytvářeným z již existujícího konceptu. V případě tvorby rámce pouze z dat by každá hlavní kategorie a každá subkategorie měla být obsažena v datech alespoň jednou (a samozřejmě i vícekrát), žádná by tedy neměla existovat tak, že by byla prázdná, tedy s nulovým výskytem ve zkoumaných datech. Ale v případě, že rámec je vytvořen na základě již určitého konceptu, tak je možné, že některá na počátku výzkumu očekávaná hlavní kategorie či subkategorie bude prázdná, tedy v datech se vyskytovat nebude, a i tato informace může být důležitým zjištěním výzkumu. (Schreier 2012: 77,78)

Vzhledem k tomu, že kódovací rámec byl vytvářen především na základě teorií a předchozích zjištění, tak i situace, kdy určitá očekávaná kategorie nebyla v datech zastoupena, nastala. Ale i od tohoto zjištění bylo možné odvozovat některé dílčí závěry analýzy.

Při použití QCA není přílišná šance, že vzhledem k velkému počtu dat dojde k vytvoření kódovacího rámce už při prvním kole procházení dat. Existují dvě cesty, jak data procházet – na základě zdroje a na základě témat. Je také nutné určit, která část získaných dat je pro výzkumnou otázku relevantní a která nikoliv. V případě pochyb o určení sporné části dat, zda je tato část pro výzkum relevantní či nikoliv, je lepší do

relevantní části zařadit i data, která možná relevantní být nemusí, než označit jako irrelevantní data, která by i relevantní být mohla. (Schreier 2012: 81-83)

Stejně jako píše Schreier, tak do výzkumu byly zařazeny a okódovány i pasáže, které na první pohled byly sporné, zda se ke sledovanému tématu vyjadřují, ale pro pokrytí všech relevantních dat byly v prvním kole zařazeny a případně později z analýzy vyřazeny.

V rámci QCA je také potřeba strukturovat kódovací rámec. Lze tak učinit na základě již existujícího konceptu, nebo induktivně na základě dat. Lze samozřejmě kombinovat obě metody. Pokud je kódování strukturováno na základě již existujícího konceptu, tak vychází z již existujících znalostí. Prvním případem může být teorie, v tomto případě se jedná o čistě deduktivní způsob vytváření kódovacího rámce. Většinou se používá ve spojitosti s hypotézami. Pro tento typ je typické, že pouze některé dimenze jsou vytvořeny na základě teorie. Další možností je inspirovat se kategoriemi kódovacího rámce z předešlého výzkumu a poté se výsledky s předešlým výzkumem velmi lehce porovnávají. Je také možné odvodit kódovací rámec na základě každodenních zkušeností, na základě toho, co lze očekávat. Následně se pokračuje tvořením kódů induktivně z dat. Kategorie kódovacího rámce lze také tvořit logicky, používá se na zachycení vyjádření názorů a postojů, souhlasu, nesouhlasu a odpovědi mezi. (Schreier 2012: 84-86)

Konkrétně v tomto výzkumu došlo k vytváření kódovacího rámce pomocí společného využití všech výše uvedených postupů, vyjma postupu logického. Tedy na základě teorií, již provedeného výzkumu, zároveň i na základě dat a očekávaných kategorií z každodenní zkušenosti.

Když jsou vytvořeny všechny kategorie, je dobré kódovací rámec „uklidit“. Udělat krok zpět a pohlédnout, nejsou-li dvě dimenze smíchány nebo naopak, zda si dvě kategorie navzájem nejsou velmi podobné a nebylo by dobré je spojit do jedné. Zároveň je vhodné určit pravidlo, podle kterého bylo do kategorií zařazováno. (Schreier 2012: 104)

Jelikož při tomto výzkumu byl kódovací rámec předem vytvořen, ale zároveň byl dotvářen a rozvíjen i v průběhu výzkumu, bylo často nutné kódovací rámec uspořádat, aby při svém vystavání z dat nevznikal příliš živelně a nekontrolovaně.

QCA je také možné použít na srovnání dvou typů materiálů (contrasting), které mají například odlišné zdroje nebo se liší časově. Ideálně se srovnávání provádí ve chvíli, kdy výzkumník ví, co hledá, kdy už má v mysli hlavní kategorie. V zásadě se prvně naleznou podobnosti případů uvnitř prvního materiálu, poté se hledají podobnosti uvnitř druhého materiálu a posléze se zjišťuje, jak se případy prvního i druhého materiálu liší. Následně je potřeba nalézt kódovací rámec, který pokryje oba zdroje a ukáže vzájemné odlišnosti obou materiálů, přičemž je velmi pravděpodobné, že bude vhodné se k oběma materiálům znovu vrátit. Tento postup je aplikovatelný i na větší počet než pouze dva vzájemně porovnávané materiály, ale v praxi je nepřekonatelně složité vytvořit srovnání více materiálů současně. Například při postupném vzájemném porovnávání čtyř materiálů mezi sebou dochází k šesti odlišným závěrům. Porovnávání je tedy vhodnější pouze pro dva zdroje. (Schreier 2012: 120-121)

Během tohoto výzkumu došlo ke srovnání jednoho ročníku dvou časopisů. Proto výzkum probíhal dle přístupu QCA tak, že prvně byly kategorie z kódovacího rámce přiřazeny textu všech čísel časopisu Maxim a následně zjištěny podobnosti. Poté byl stejný postup zvolen u všech čísel časopisu Joy. Posléze byly klíčové části obou časopisů, které byly zařazeny do analýzy, znovu procházeny a vzájemně pomocí kódovacího rámce srovnávány pro vytvoření závěrů.

Margrit Schreier také poukazuje na potřebu rozdělení zkoumaného materiálu na menší jednotky ještě před vytvořením kódovacího rámce, tento proces nazývá segmentací (segmentation). Velké pasáže materiálů jsou rozděleny do menších pro snadnější orientaci při přidělování kategorií kódovacího rámce. Když se materiál rozdělí do menších částí a každá část bude konfrontována s kategoriemi kódovacího rámce, je jistější, že nebude nic přehlédnuto. Materiál je tedy analyzován segment po segmentu. (Schreier 2012: 126-128) Dělení zkoumaného materiálu probíhá prvně na jednotky analýzy (units of analysis), což může označovat například jednotlivé případy. Jednotky analýzy jsou následně děleny na jednotky kódování (units of coding), kterým jsou následně přidělovány jednotlivé subkategorie kódovacího rámce. Dále je také možné pracovat s jednotkami kontextu (context units), které jsou tak velké, že zahrnují takové množství materiálu obklopující jednotku kódování, aby bylo možné plně porozumět významu. (Schreier 2012: 130-133) Samotná segmentace může probíhat podle dvou kritérií, buď dochází k dělení zkoumaného materiálu na základě formálních kritérií nebo na základě kritérií tématických. Při aplikaci formálních kritérií se používá přirozená

struktura materiálů, která je již vytvořena (kapitoly knihy, články novin, věty zkoumaných textů...). Nevýhoda formálních kritérií pro dělení je ta, že původní formální struktura materiálu nemusí zcela odpovídat následnému použití kódovacího rámce. Tématické dělení se uskutečňuje tak, že dělení je provedeno v místě, kde jedno téma přechází do druhého, což není vždy snadno určitelné. (Schreier 2012: 134-137)

Protože se v obou případech jednalo o časopisy, segmentace po formálních kritériích se přímo nabízela. Základní rozdělení probíhalo dle jednotlivých čísel časopisů, následně dle stránek, poté dle jednotlivých článků a dále samostatně označených menší částí textů článků.

Při zpracování výsledků QCA je také potřeba se mimo jiné zaměřit na společný výskyt dvou kategorií, dvou kódů, tedy zda se dvě kategorie vyskytují často společně, zda se objevují často jedna poblíž té druhé, či zda jsou dvě kategorie vzájemně provázány nějakým specifickým vztahem ve smyslu, že jedna je například indikátorem té druhé, či je okolností jejího vzniku nebo jejím důsledkem. Tento postup je inspirován postupem grounded theory. (Schreier 2012: 228)

I sledování společného výskytu dvou kategorií vedle sebe bylo do analýzy zařazeno, někdy to například vyprovokovalo i vytvoření další subkategorie. Zároveň byla věnována pozornost i situaci, kdy byl výskyt další kategorie v souvislosti s již vysledovanou kategorií očekávaný, ale ona další očekávaná kategorie zde nakonec přítomna nebyla.

3. Výzkumná část

3.1 Všeobecný obraz vztahů

3.1.1 Úvod

O obsahu měsíčníků Maxim a Joy lze říci, že v sobě zahrnují mnohá, často velmi rozličná témata. V obou časopisech jsou tématům partnerských vztahů, rodiny všeobecně a rodičovství věnovány některé přesně vymezené články. Zároveň ale v obou sledovaných časopisech dochází k situaci, kdy se téma partnerských vztahů, rodiny a rodičovství objevuje v kratších či delších poznámkách v textech, které se zobrazením mezilidských vztahů nesouvisí. Tyto poznámky se vyskytují v článcích nebo jen v krátkých komentářích u fotografií, které svou podstatou partnerské vztahy neilustrují. Je tedy prakticky nemožné vyčíslit, kolik procent, či jaký poměr v obou sledovaných periodikách zaujímá téma partnerských vztahů či rodiny. Pokud je tedy cílem této analýzy zachytit zobrazení partnerství, manželství, rodičovství a rodiny v obou měsíčnících a pokud tento popis má být zevrubný, tak není možné zaměřit se pouze na články věnující se mezilidským vztahům, ale je potřeba zpracovat do analýzy veškerý obsah periodik. Tím se však následně analýza dostává do úzkých v tom smyslu, že nelze snadno používat kvantifikaci a s určitostí tvrdit, která tendence, jaký obraz té či oné skutečnosti, je kolikrát menší či větší k jiné sledované tendenci, která je s tou první porovnávána. Pouze v markantních případech lze použít označení, že tato tendence je silnější, nebo slabší než ona tendence druhá. Zároveň není možné při sledování dvou protichůdných jevů vylíčit, jaký počet článků či stran odpovídá tomu či onomu obrazu, jelikož samotné texty článků si v obou časopisech leckdy zcela protirečí. Stává se též, že počátek článku ve formě příběhu popisuje jeden jev a na konci článku je jako řešení popsán jev druhý. Také někdy nastupuje ironie a oba protichůdné jevy jsou v textu opět paradoxně blízko sebe. V rámci analýzy je tedy možné popsat, které možnosti se v textech obou časopisů nacházejí a v jakých vzájemných souvislostech.

Jak již bylo výše řečeno, do analýzy bylo zařazeno 12 čísel ročníku Maxima (s jedním speciálním vydáním kalendáře) a 12 čísel ročníku Joy (s jednou přílohou na Vánoce.) Vzhledem k výskytu témat partnerských vztahů, rodičovství a rodiny i v

článcích či komentářích, které se primárně těmito tématy nezabývají, byly kódovány všechny strany, včetně stran reklamy. Jednalo se celkem o 1792 stran časopisu Maxim a 1626 stran časopisu Joy, včetně již zmíněných příloh. Samozřejmě v tomto počtu bylo mnoho stran, které se na analýze nijak nepodílely nebo zcela minimálně, jelikož nenesly text, který by se k sledovanému tématu jakkoliv vztahoval.

Příklady, konkrétní výňatky z textů časopisů, které jsou v následujícím textu uváděny, jsou pouze malou ilustrací, rozhodně se nejedná o jediný případ výskytu daného jevu. Pro plynulost textu slouží jako ukázka a doklad reálné podoby přítomných jevů ve sledovaných časopisech.

3.1.2 Podoby partnerství

Podoby partnerských vztahů mají v obou časopisech velmi rozličný charakter. Objevuje se zde partnerství vyjádřené slovy partner/ka, přítel/kyně a zároveň i manželství vyjádřené na základě slova manžel/ka či můj muž/moje žena. Ovšem pro vztah dvou jedinců v obou měsícnících existuje mnoho dalších výrazů jako chození, milenci, snoubenci, zadaný/ná, vyvolený/ná, milý/lá, aférka, láska, poměr, pletky, být spolu, bydlet s někým, táhnou to s někým. Specifickou formou je také pouhá touha po někom, prakticky tedy platonický vztah. Přítomem je i výraz kamarád/ka s výhodami, tedy dlouhodobější sexuální poměr bez partnerství. Lze říci, že tyto výrazy též v podstatě označují kratší či delší formy partnerství, které nejsou explicitně manželstvím. Ani jedna forma vztahu není nijak převažující. V časopise Joy i Maxim se tedy nejedná o texty, které by popisovaly pouze manželskou formu vztahu nebo více či méně definované partnerství.

S partnerem jsme se domluvili, že si uděláme krásný večer. (Joy Březen 2012: 61)

(...) což ovšem není Adamův případ, protože ten má chytrou přítelkyni. (Maxim Duben 2012: 79)

Manželka vám po dvaceti letech (...) (Maxim Květen 2012: 20)

Rak je milenec a přítel zároveň. (Joy Leden 2012: 46)

Chceme zůstat spolu. (Joy Srpen 2012: 38)

Bere náš vztah asi jen jako aférku, vážně to se mnou nemyslí. (Joy Březen 2012: 60)

Máte s nimi pletky? (Maxim Červen 2012: 60)

Další variantou vyobrazení vztahu, která je jak v časopise Joy, tak v časopise Maxim přítomna, je nedefinovaný vztah. Z textu je patrné, že se mluví o vztahu mezi dvěma jedinci, v drtivé většině mužem a ženou, ale nelze jasně určit, jakou má popisovaný vztah podobu.

Pro tento typ vztahu je charakteristické, že je spojen se sexem nebo potěšením těla. Tyto případy lze rozdělit na dva druhy: v prvním případě se vlastně jedná o medicínský popis sexuální situace, kdy partneři jsou myšleni ve své podstatě v abstraktním slova smyslu. V druhém případě jde o takovou formu popsání vztahu mezi lidmi, kde například pro jeho povrchnost se vztah k tomu druhému blíže ani neurčuje.

Je těžké ho v posteli uspokojit? (Joy Prosinec 2012: 64)

Vždy sledujte reakce ženy a podle nich přizpůsobte další postup. Jediné vodítko je: jemně a něžně. (Maxim Říjen 2012: 50)

Výrazný rozdíl mezi mužskými a ženskými časopisy (Maxim a Joy) je v použití slova single nebo svobodný/ná či rozvedený/ná. V měsíčníku Maxim se tento výraz až na výjimky neobjevuje, naopak v měsíčníku Joy jsou tyto výrazy označující, že jedinec nemá partnera/ku, zcela běžné. Lze tedy usoudit, že v mužských časopisech stav bez partnerky není nic podstatného, na co by bylo důvod upozorňovat, ale v ženských časopisech je informace, že (hlavně) žena nemá partnera, důležitá. Z toho lze vyvodit, že se přikládá důležitost tomu, zda žena je či není zadaná. Další specifikum obsahu časopisu Joy je označování partnera jako polovičky či protějšku, což odkazuje na myšlenku, že teprve s partnerem je člověk (žena) celek.

Dnes je singl, ale novou lásku by uvítala. (Joy Leden 2012: 60)

Jako nezadaná o tom častěji přemýšlím. (Joy Březen 2012: 45)

(...) svobodných třicátkách, které žijí nenaplněný partnerský život. (Joy Prosinec 2012: 37)

V obou periodikách jsou zobrazeny také situace, kdy je vztah navázán, či naopak ukončen. Výrazů pro navázání vztahů je v obou časopisech používána opět celá řada, např. seznámit, ulovit, sbalit, přeskočení jiskry, potkat, vybrat si, okouzlit, flirtovat, spárovat, navázat kontakt a mnohé další. Rozličné výrazy jsou jak v časopise Maxim, tak v časopise Joy užívány také pro ukončení vztahu - kromě klasického slova rozchod, rozvod, konec, tak i kopačky, dostat košem, vyhodit někoho, útěk, zbavit se, vycouvat a jiné. Je však zajímavé se u ukončení vztahu pozastavit. Nelze totiž říci, že by v

mužském časopise vztah ukončoval muž a v ženském žena. Ukončení vztahu ani v jednom ze sledovaných časopisů není doménou ať už partnera, nebo partnerky. V obou časopisech se aktér ukončení střídá, pokud se jedná o případ, kdy je onen aktér uveden. V některých textech je totiž pouze obraz ukončení vztahu, není však již řečeno, kdo byl iniciátorem tohoto ukončení.

3.1.3 Svatba

Specifickým aktem ve vztahu je svatba. Jedná se o předěl mezi životem pouze v partnerském vztahu a životem v manželství. A právě u tohoto právního aktu lze po roce 1989 v ČR pozorovat společenskou změnu, kdy se věk svobodných nevěst i ženichů rapidně zvýšil. V životě mladé generace tak vznikl několikaletý prostor, (než statisticky vstoupí do manželství), který jejich rodiče neměli. Svatba je zobrazována v časopise Joy i v časopise Maxim, buď přímo slovem svatba nebo výrazy vzít se, oženit se, vdát se, popřípadě slovy nevěsta a ženich.

V časopise Maxim je svatba vykreslena jednak jako běžná součást života, bez jakýchkoliv dalších komentářů, nebo jako předěl, kdy se chování partnerky změní k horšímu, či kdy muž přijde sňatkem o nějaké výhody. Také je v textech připomenuto, že dříve nebyl sex před uzavřením sňatku možný. Další přítomnou variantou zobrazení svatby je svatba jako rituál, po kterém žena touží. Dále je slovo svatba spojováno s těhotenstvím ženy.

SVATBA V ČASOPISE MAXIM:

Před čtyřmi roky se vzali (...) (Maxim Září 2012: 21)

Když se ale vezmete, ukáže se, že ji to v posteli vlastně až tak moc nebaví. (Maxim Únor 2012: 98)

O sexu jen tak bez svatby se ve „slušné“ společnosti mluvilo jen velmi opatrně. (Maxim Červenec 2012: 52)

Touží po romantických večerech, pohádkových svatbách, vzrušujících cestách. (Maxim Březen 2012: 41)

Neplánovaně otěhotněla. Šaty na svatbu si koupí v Zaře. (Maxim Září 2012: 72)

V časopise Joy je stejně jako v časopise Maxim svatba konstatována jako běh života a není k ní připojen další komentář. Další variantou tématu svatby v Joy jsou sny a představy o ní, diskutování o svatbě v budoucnosti, plánování a svatební přípravy,

případně obavy, aby se vůbec uskutečnila. S tím souvisí i skutečnost, že v časopise Joy je svatba mimo jiné zobrazovaná jako událost, které se měla konat, ale neuskutečnila se, protože muž nechtěl. Objevuje se zde kromě zobrazení snů o uzavření manželství i konkrétní inzerce, která prodává předměty na svatbu nebo avizuje svatební místa. Spíše jako varianta na okraj je zachycen jeden výskyt tématu nucené svatby ze strany rodičů. Přestože se svatba vyskytuje v některých případech v souvislosti s narozením dítěte, tak s ním není explicitně dávana do souvislosti – na rozdíl od časopisu Maxim.

SVATBA V ČASOPISE JOY:

V roce 2010 jsme se vzali. (Joy Červenec 2012: 50)

Od května spolu bydlíme a za dva roky se chceme vzít! (Joy Březen 2012: 36)

Sotva jsem položila sluchátko, zavolal on a prohlásil: „Už si tě vzít nechci.“ (Joy Leden 2012: 60)

Clip in můžete nosit rozpuštěné, v culíku nebo je použít při vytváření svatebního či společenského účesu. (Joy Prosince 2012: 71)

3.1.4 Sexuální aktivity

Sexuálnímu životu je v obou periodikách věnovaná výrazná část prostoru, ať už v tématických článcích či narážkách v jiných částech textu. Sexuální aktivity jsou popisovány jako aktivity ve vztahu, jako aktivity mimo vztah, jako akt nevěry, nebo také jako náhodný jednorázový sex. Zároveň častokrát není možné určit, jaký vztah mezi sexuálními partnery panuje. Specifické jsou poté články, kdy o sexu hovoří odborníci. V těchto případech o osobách účastnících se sexuálního aktu nemluví konkrétně, tedy vztah mezi nimi opět není definován.

Při sexu se projeví její skryté rysy. (Maxim Březen 2012: 57)

8 erotických dobrodružství, které by alespoň jednou měla zažít každá žena. (Joy Říjen 2012: 46)

Ovšem o sexu se hovoří také v souvislosti s velmi specifickými kategoriemi. První z nich je prostituce, která je vyobrazena v časopise Maxim i v časopise Joy. V Joy se prostituce popisuje jako jev, který je ve společnosti přítomen. Nejsou blíže specifikováni její poskytovatelé i konzumenti, jen se objevuje informace, že může být i nucená. Zajímavostí je, že některé oděvy a doplňky jsou v textu označovány na základě svého vzhledu jako náležející k prostitutce.

Oproti tomu v časopise Maxim je prostituce (ženská) popisovaná jako běžně nabízená i frekventovaně využívaná služba srovnatelná s jakoukoliv jinou. Stejně jako u ostatních služeb se objevuje její srovnávání, hodnocení a chování klientů při případné nespokojenosti. Nechybí ani informace o prostituci v historii. V některých textech je uvedeno, že ti nejlepší z mužů si ženy nemusí anebo by si neměli kupovat za peníze. V souvislosti s prostitucí v měsíčníku Maxim lze nalézt myšlenku o sexu jako o platidlu ve vztahu. Kromě jiného v tomto magazínu nechybí odkaz i na mužskou prostituci, která je vykreslena také jako zdroj příjmu po vzoru prostituce ženské.

PROSTITUCE V ČASOPISE JOY:

Sandra portrétuje také prostitutky. (Joy Duben 2012: 54)

Je to obuv kurtizán, prostředí červených lampiček (...) (Joy Duben 2012: 36)

A během toho si udělal přestávku, aby se v Dillí mohl setkat s ženami, kterým se podařilo uniknout nucené prostituci. (Joy Listopad 2012: 9)

PROSTITUCE V ČASOPISE MAXIM:

Doslech jsem se o eskortu, kde se dají i v Praze sehnat černošky. (Maxim Říjen 2012: 133)

Tenkrát za monarchie byl v Malé Štupartské bordel s malými kójemi. (Maxim Leden: 96)

Právě proto si také chytrý muž nekupuje prostitutky. (Maxim Červen 2012: 80)

Sex je platidlo, kterým se žena muži odměňuje za to, že s ní tráví čas. (Maxim Únor: 53)

Sexem si můžete, stejně jako ženy, vydělávat. (Maxim Březen 2012: 59)

Další formou sexu je i sex nedobrovolný v podobě znásilnění. To je v časopise Joy zmíněno pouze dvakrát okrajově, jednalo se o příběh z knihy, kdy byl muž obviněn ze znásilnění a o informaci, že určité procento žen o znásilnění sní. Jinak motiv znásilnění v časopise Joy není přítomen.

Naopak v časopise Maxim je znásilnění uváděno téměř běžně - jedná se o znásilnění ženy i muže. Vyskytuje se především ve vyprávění příběhů z minulosti, kde se znásilnění odehrálo. Nebo to jsou krátké poznámky o vynuceném sexu v textu, který o znásilnění přímo nepojednává. Je zajímavostí, že v magazínu Maxim se objevila informace shodná s magazínem Joy o ženských snech o vynuceném sexu.

(...) ale největším šokem je, že 24 procent údajně vzrušuje pomyslení na vášnivé znásilnění. (Joy Srpen 2012: 60)

(...) téměř polovina zkoumaného vzorku snila o vynuceném sexu (...) (Maxim Listopad 2012: 65)

(...) do auta mladé holky a pak si s nimi dělali, co chtěli. (Maxim Červen 2012: 147)

Nemusejí riskovat, že je na stopu znásilní nějaký úchyl. (Maxim Leden 2012: 57)

V časopise Maxim jsou vyobrazeny tři podoby sexu, které v Joy zcela chybí. První variantou je sex nezletilých nebo sex s nezletilými, a to u dívek i chlapců. Tato informace se objevuje v podobě narážek, které leckdy (ale ne vždy) nesou informaci, že by tomu tak být nemělo, přesto tento druh sexu je vykreslen jako zcela běžný. Dalším typem sexu je incest, který je zaznamenán, nebo je o něm diskutováno, proč by k němu nemělo docházet. Třetí variantou sexuálního styku je sex zvířat nebo sex se zvířaty. Všechny tyto tři varianty nejsou nijak sáhodlouze popisovány, mají podobu spíše kratších poznámek. U mnohých by šly nalézt stopy ironie nebo nadsázky.

NEZLETILÍ:

Sex je velmi stresující - pořád si říkáte, co když na to přijde policie (pokud jí nebylo ještě patnáct) (...)
(Maxim Září 2012: 77)

INCEST:

Lidská psychika má totiž zajímavou pojistku, která má zabránit sexu mezi sourozenci. (Maxim Únor 2012: 29)

ZVÍŘATA:

Ukradli mi v Turecku žabky Maxim, tak jsem jim za trest vojel osla. (Maxim Leden 2012: 53)

Další formou sexu je sex odmítaný. V časopise Joy je zachyceno odmítání sexu ze strany ženy i muže a má podobu jakéhosi vytrestání, prosazení si svého, a to u obou pohlaví. Přestože je tato praktika záporně okomentována, je vykreslena jako běžná a normální. I v časopise Maxim je odmítání sexu zobrazeno u mužů i u žen. Ženské odmítání buď není zdůvodněno, nebo je opět jako forma trestu v naštvanosti, odmítání muže je spojováno převážně s únavou a vyčerpáním.

ODMÍTÁNÍ SEXU V JOY:

Trestáte někdy své muže odpíráním sexu? (Joy Březen 2012: 42)

Odpíráním sexu ničeho nedosáhnete. (Joy Leden 2012: 57)

ODMÍTÁNÍ SEXU V MAXIMOVÍ:

Že by se přítelkyně naštvála, odešla by, zahrnula vás výčitkami, odepřela vám sex. (Maxim Duben 2012: 126)

Takže když partner večer odmítá sex, protože je prý unavený, mám mu říct, že pak tím líp usne? (Maxim Červenec 2012: 81)

V obou lifestyleových magazínech bylo možné vysledovat i zobrazení skupinového sexu, jeho podoba se v obou časopisech neodlišovala. Skupinový sex má zde obraz určité zkušenosti, která není neobvyklá, možná by se dalo říci, že je frekventovaná, přesto je ale ještě tak nevšední, že se o ní v textu hovoří jako o něčem, co překračuje rámec běžných vztahů. Když se o něm hovoří, je to určitá perlička v rozhovoru nebo okamžik, který je něčím zvláštní.

Nejdůležitější pro vás při trojce je vymezit si jasně pravidla, co od koho chcete a především, co nechcete. (Joy Říjen 2012: 48)

Se třema Italama možná jo. (Maxim Srpen 2012: 55)

3.1.5 Homosexuální vztahy

V drtivé většině v periodiku Joy i periodiku Maxim jsou prezentovány vztahy heterosexuální. Přesto se v obou magazínech odkazuje na homosexuální vztahy, popřípadě na náhodný sex s jedincem stejného pohlaví. V časopise Joy je možné nalézt vykreslení sexuálních zážitků ženy s ženou, mají však podobu zkušenosti na jednu noc. Současně se v Joy hovoří o zklamání nad vztahy s muži a následně se připustí i možnost vztahu pouze se ženou. Nebo je v textu jen oznámeno, že je někdo lesba či bisexuálka. Co se týče mužské homosexuality, tak je zpodobněna zkušenost, kdy muž je homosexuál, přesto chce svést ženu. Nebo v textu radí homosexuálové ženám. Dlouhodobý partnerský vztah gayů nebo leseb fakticky zobrazen není.

Moje první zkušenost se ženou byla náhodná. (Joy Říjen 2012: 48)

Žádný muž mi nesmí do domu. To spíš nějaká žena. (Joy Prosinec 2012: 49)

Měsíčník Maxim vykresluje homosexuální vztahy a homosexuální orientaci v široké škále kontextů, je tedy složité toto téma komplexněji uchopit a uceleně popsat. Všeobecně lze říci, že partnerství dvou jedinců stejného pohlaví je v Maximovi ukázáno u mužů i u žen. Oproti Joy se v Maximovi objevila i narážka na uzavírání registrovaného partnerství. Zároveň jsou v textu Maxima informace, že někdo je gay (v textu i pomocí slov: teplej, či buzna), nebo lesba, popřípadě bisexuál/ka, a to povětšinou bez dalšího komentáře. Dále se nachází vyobrazení gayů či leseb v informaci, že něco je určeno speciálně pro ně - většinou předponou gay nebo přídavným jménem buzni.

Ovšem tento typ sdělení nic o homosexuálních vztazích nevypovídá. Specifickou variantou je popis sexu muže s jiným mužem, který má charakter jednorázového aktu, kde ale není uvedena informace, že se jedná o homosexuály. Tento sex se v některých případech spojuje s motivem pomsty. Posledním výraznějším kontextem, kdy se o gayích a lesbách hovoří, je otázka zveřejnění či utajování homosexuální orientace, povětšinou je tomu tak formou narážek. Lze však říci, že bližší specifikaci a popisu fungování partnerských homosexuálních vztahů se text časopisu Maxim příliš nevěnuje, spíše o homosexuální orientaci pouze hovoří.

Ale registrované partnerství s nimi neuzavírejtééé. (Maxim Říjen 2012: 133)

Stará Lisbeth byla militantní lesbička se slabostí pro motorky a goth. (Maxim Únor 2012: 59)

Ještě, že jsem buzna. (Maxim Duben 2012: 101)

O tom, kdo to je, se bouřlivě spekulovalo i na internetových gayfórech. (Maxim Listopad 2012: 77)

Pomstít se své bývalé, která vám dala kopačky (...) Mnohem důmyslnější a vašich kvalit hodné je ojet jejího současného přítele. (Maxim Březen 2012: 59)

Přemýšlí, jestli říci přítelkyni, že je gay. (Maxim Srpen 2012: 62)

3.1.6 Dítě a dětství

Děti všeobecně mají v časopisech Maxim a Joy mnoho podob. První a silně zastoupenou podobou je zmínka o dítěti, které není nijak definováno, není uvedena žádná informace, kdo je jeho rodičem či kdo se o něj stará a svým způsobem toto dítě zastupuje ve své podstatě děti jako takové. Tento typ vyobrazení dítěte je typický především pro časopis Maxim. Zde lze také vyzorovat určitou tendenci, že toto nedefinované zobrazení anonymního dítěte bývá spojováno s násilím nebo tragédií, kdy ono dítě je obětí.

Protože to ví každé malé dítě, že vyhrát Pardubickou je víc než být průměrným hráčem NHL. (Maxim Leden 2012:14)

Podívejte se, Watsone, únosci nám u dopisu nechali prst dítěte...(Maxim Červenec 2012: 12)

Ovšem v některých případech se v magazínech Maxim a Joy dá předpokládat, že se má jednat o dítě čtenáře, ale není tak přímo uvedeno.

Případné děti vám pohlídají v krouzcích nebo v dětském aquaparku. (Maxim Leden 2012: 36)

Mohli by být i divočejší, ale dospělí dávají na děti dobrý pozor. (Joy Prosinec 2012: 47)

Další možností je, že v obou analyzovaných časopisech je vyobrazeno dítě i jako dítě vlastní, jasně je tedy řečeno, kdo jsou jeho rodiče. Nebo je v jeho zobrazení přítomna informace, že je něčí, například pomocí zájmen moje, své, naše atd. Je to dítě, ke kterému patří určití rodiče.

Představte si mladou, nervózní maminku zabranou do přebalování svého roztomilého drobečka. (Maxim Leden 2012: 65)

Dcerku Barušku si Ivana s Petrem hýčkají a rozmazlují. (Joy Září 2012: 50)

Zvláštním, přesto rozhodně ne marginálním, případem je obraz dítěte, které je kukaččí, nastrčené. Muži pociťují strach z faktu, že by byli považováni za otce dítěte, které není geneticky jejich a nevěděli by o tom. Kukaččí dítě je typické pro měsíčník Maxim.

V MAXIMOVI:

Méně častý je našťástí čtvrtý typ ženského podvádění, při kterém se vám partnerka pokusí podstrčit „kukaččí dítě“. (Maxim Únor 2012: 98)

Odjel k moři kvůli dětem, ale po hádce s manželkou zjistil, že nejsou jeho. (Maxim Srpen 2012: 62)

V měsíčníku Joy nemá dítě, které nežije se svými biologickými rodiči, popřípadě jedním biologickým rodičem, podobu kukaččího dítěte. Je to situace, kdy se jedná například o adopci nebo o dítě z předchozího vztahu. Klasické kukaččí dítě se vyskytlo pouze v jednom případě, kdy muž osočil ženu, že dítě není jeho.

V JOY:

Byli spolu tak šťastní, a to hlavně s adoptivní dcerou Zolou! (Joy Duben 2012: 7)

Ten jí začal s péčí o kluky hodně pomáhat a snažil se jim nahradit chybějícího tátu, jak to šlo. (Joy Červen 2012: 43)

Bohužel ani test, který Danielovo otcovství dokázal, na jeho chování nic nezměnil. (Joy Leden 2012: 59)

Další formou zobrazení dítěte je vzpomínka, připomenutí vlastního dětství. V textech časopisu Maxim jsou pronesena v souvislosti s popisovaným tématem krátká vzpomínání na určitý okamžik dětství, která se k probíranému tématu nějak vztahují. V Joy je tendence jiná, dětství je součástí delšího vyprávění určitého životního příběhu, součástí delší sebeprezentace, jejíž hlavním obsahem je popsat konkrétní životní situaci a vzpomínky z dětství ji dokreslují nebo vysvětlují.

Odkazy na vlastní dětství mohou mít v obou časopisech dvojí podobu, buď se jedná o popis dětství bez dalších členů rodiny a příbuzných, nebo naopak je dětství prezentováno v kontextu s ostatními členy rodiny a je vzpomínáno i na ně. V obou časopisech se objevují obě varianty.

My se jako děti páternosteru vždycky bály (...) (Maxim Leden 2012: 54)

Měl jsem úplně jiný problém, už jako dítě jsem pracovat ve Švédsku u filmu. (Joy Leden 2012: 35)

(...) bramborový salát znám od malička přesně tak, jak ho popisuje on. Zním ho tak od babičky, od maminky, od příbuzných, ze školní jídelny, z firemní jídelny(...). (Maxim Březen 2012: 9)

V dětství jsem byla nesmírně nepořádná. A protože se mi nechtělo uklízet, sáhla matka k drastickému opatření (...) (Joy Říjen 2012: 38)

Jak mimo jiné uvádí Lipovetsky ve svém díle *Soumrak povinnosti* (Lipovetsky 1999: 182), tak i v číslech časopisu Maxim je vykreslen princip dítěte na míru. Jedná se o dítě, které je dokonalé, bezvadné, až geneticky šlechtěné. Nadneseně řečeno rozmnožování lidského druhu jako vytváření bezchybné nové generace. V časopise Joy tato tendence není vůbec přítomna.

Ženám, které mají naprosto marné partnery, smilstvo dává šanci bokem si pořídit kvalitní děti. (Kalendář Maxim 2012)

Vybrat co nejlepší genetický materiál, s ním promixovat ten svůj, a zajistit tak rozjezd další série. (Maxim Duben 2012: 67)

3.1.7 Otec a matka dítěte

Obraz otce je v časopise Joy přítomen v mnoha různých kontextech a stejně tak se různí i vyobrazení otců, nelze tedy říci, že by jejich obraz byl v Joy jednotný. Prvním rozdílem je, že o otcích se v textech hovoří jak ve smyslu otců malých dětí, tak ve smyslu otců již dávno dospělých lidí. Ani negativní ani pozitivní vykreslení otců nepřevažuje, jsou popisováni otcové milovaní i nenávidění, a také bez emotivního zabarvení. Někteří otcové jsou prezentováni jako pečující a milující, jiní jako ti, kteří dítě po narození či ještě předtím opustili. Podoby otců jsou opravdu velmi různorodé. Nechybí ani odkaz na otce partnera, tedy vlastně tchána. Nebo hledání a nalezení ideálního partnera označovaného ze strany ženy jako budoucího otce jejich dětí, či muže, který je nazýván otcem již ve chvíli, kdy je jeho partnerka těhotná. Dalším

výraznějším prvkem v obrazu otců v časopise Joy je obraz otce, který zemřel. Událost úmrtí otce se ve vyprávěných příbězích stává jakýmsi předělem či důvodem, proč následovaly určité události.

(...) můj vztah s otcem, který mlátil moji mámu a nakonec odešel, na mě měl větší vliv, než jsem si kdy troufala připustit. (Joy Červen 2012: 36)

Tatínek Honza (48) i přes svůj prvotní šok své děti zbožňuje. (Joy Září 2012: 52)

Brzy budu otcem. (Joy Červenec 2012: 34)

A tak manžel, budoucí táta už dvou dětí, zemřel. (Joy Červen 2012: 43)

Časopis Maxim otce zobrazuje také velmi různorodě, přesto je možné vysledovat určité kontexty, ve kterých se otec (otcové) objevují. Prvním kontextem je informace, že muž má dítě, že ho zplodil. V souvislosti s tím vyvstává diskuze nad výběrem vhodné matky ke zplození vlastních dětí nebo poznámka, že otec ještě děti plodit nechce. Druhým kontextem, kdy je přítomen otec, je dědění, předávání z otce na jeho děti, převzetí po otci nebo podědění určitých vlastností. Třetím výrazným kontextem je sdělení, třeba vzpomínka, že s otcem vypravěč něco podnikal v mládí nebo naopak, že s ním plánuje něco podniknout nyní. Posledním výraznějším kontextem je otec, který zemřel, obdobně, jak je tomu v časopise Joy. Všeobecně jsou zmínky o otcích provázány s emocemi méně než v časopise Joy.

Nebude tedy ani dobrá matka vašich dětí. (Maxim Září 2012: 18)

(...) než za měsíc, dva zjistila, že s ní opravdu dítě nechcete. (Maxim Březen 2012: 48)

(...) generála el-Magyara, který si vzal núbijskou ženu a zplodil s ní pět synů. (Maxim Listopad 2012: 69)

Doprovázejí je pastýři a honáci, kteří své řemeslo zdědili po otcích a dědech. (Maxim Srpen 2012: 35)

Přinesla je domů a my pak s otcem trpaslíky odlévali z cementu a natírali. (Maxim Říjen 2012: 85)

V šesti letech mu zemřel otec, takže se musel naučit vařit. (Maxim Listopad 2012: 76)

Lze říci, že matka dítěte je v obou sledovaných časopisech frekventovanou osobou. Vykreslení matky je zde ale ve své podstatě jednoduché. Jedná se buď o obraz matky malého dítěte, o které se stará a je s ním zobrazovaná, nebo o obraz matky již dospělého jedince, o kterém se hovoří a ona matka je zachycena jako druhá dospělá osoba. Matky jsou tedy prezentovány spolu s dětmi v dětském věku, nebo ve vztahu ke svým již dospělým dětem. V některých případech je matka popsána jako vyloženě

pečující, jindy pouze jako existující. Marginálně se vyskytují specifická zobrazení matky, jakým je například náhradní matka.

Navíc tyhle modely zavedly tzv. jedenapůl sedáky pro maminky s dětmi. (Maxim Leden 2012: 55)

To jsi slyšela v nějaký telenovele nebo ti to poradila máma. (Maxim Srpen 2012: 130)

Katie, která byla se svou dcerou Suri (6) v parku na procházce, vypadala krásně (...) (Joy Prosinec 2012: 7)

Maminka je má manažerka, poradkyně a nejlepší kamarádka v jednom, říká herečka. (Joy Leden 2012: 8)

3.1.8 Rodičovství jako sebezapření nebo seberealizace

Jak píše Lipovetsky, tak rodičovská oddanost dětem není vnímána jako zapření rodiče – individua, ale jako cesta k seberealizaci rodiče, jako potřeba dávat a přijímat lásku, jako potřeba být užitečný, potřeba být činný v intimním prostoru vztahu k dítěti. „Rodičovská morálka se stejně jako současný pojem věrnosti podílí na požadavku celkové kvality, jenž je neindividualistickým společenstvem vlastní.“ (Lipovetsky 1999: 189)

Pokud se na otázku, zda v lifestyleových časopisech má rodičovství opravdu podobu seberealizace, nebo naopak podobu sebezapření, sebeobětování, pohlédne touto černobílou optikou, tak odpověď není snadná. V měsíčníku Maxim jsou zdůrazňovány především prvky sebezapření, tedy jak je výchova dětí a péče o ně namáhavá. Typické je spojení, že určitý ústupek jedinec udělal kvůli dětem, odstěhoval se, jel na dovolenou, zůstal s partnerem/kou apod. Zároveň se s dětmi počítá jako s pokračováním rodu. Přitom ale v textech Maxima není uvedeno, že by výchova dětí byla marnost nebo že by rodičovství nebylo seberealizací. Dokonce je i někdy připuštěno, že děti jsou radost. Rodičovství vyobrazené v časopise Maxim zdůrazňuje sebezapření v souvislosti s rodičovstvím, seberealizaci nevyzdvihuje, ani nepopírá.

Situace v časopise Joy se odlišuje tím, že sebezapření v souvislosti s rolí rodiče je také uvedeno, ale zároveň s ním je uvedena i seberealizace skrze rodičovství, ve smyslu, že děti jsou v životě to nejdůležitější, rozhodnutí mít rodinu je to nejlepší, děti jako největší dárek, že si jedinec děti užívá apod. Prvkem, který se v časopise Maxim neobjevuje, ale v Joy přítomen, je problematika zvládnout zaměstnání či studium společně s péčí o dítě, případně otázka volby mezi nimi.

MAXIM:

Ta ubíjející péče o děti. (Maxim Březen 2012: 49)

Ty ho krmíš každý tři hodiny? To se teď asi moc nevyspíš, co? (Maxim Duben 2012: 34)

JOY:

Děti jsou pro nás tím nejdůležitější, vždyť cestovat a pořádat večírky přece můžeme kdykoliv později. (Joy Listopad 2012: 61)

Občas ale Alena přiznává, že jí schází její minulý život i práce. (...) Ale když je pozoruji, jak si hraje, vím, že dělám správnou věc (...). První roky s dětmi jsou nejceněnější. (Joy Prosinec 2012: 48)

(...) jakmile ovšem musí skloubit dítě a práci, nezřídka se jejich kariéra pozastaví. (Joy Květen 2012: 64)

3.1.9 Příchod potomka na svět

I přivedení dítěte na svět, tedy těhotenství a porod, je v časopise Maxim hojně prezentováno, a to v mnohých kontextech. Prvním kontextem, ve kterém se o sledovaném tématu těhotenství a porodu hovoří, je medicínský popis mnoha detailů, které probíhají v těle matky či dítěte, přičemž nemají žádnou provázanost s aktéry, jedná se pouze o anatomický popis. Dalším kontextem, ve kterém je těhotenství zobrazeno, nese nádech situace, která se ženě nějakým sledem (šťastných či nešťastných událostí) přihodila a žena je těhotná. Anebo naopak situace, kdy je uvedeno, že žena touží s někým otěhotnět. Pro popsání otěhotnění se používá i výraz zabřeznout. Další variantou je pouhá informace, že je někdo těhotný, popřípadě v kolikátém měsíci nebo informace, že muž čeká s někým dítě a informace, že hlavním úkolem ženy je родit děti.

Konkrétně porod je v Maximovi také silně zastoupen. Zajímavostí je, že téma porodu bylo konstatně užíváno jako podtitulku módní rubriky, kdy bylo uvedeno, že prezentované kousky jsou tak módní, tak nové, že „ještě voní placentou a krví“. Nebo že někdo vypadá tak, jako by se právě narodil. Další variantou je konstatování událostí, že někdo, o kom se hovoří, porodil dítě (děti) nebo informace, že ženy dříve rodily více dětí a porod dětí nedopadl vždy dobře, přičemž se naráží na zastánce přirozených porodů.

Slovo porodnice je užíváno v souvislosti nejen jako zdravotnické zařízení, ale i jako místo, kde se něco nového „rodí“, například nová auta. V obsahu měsíčníku Maxim se při výběru auta počítá i s budoucí cestou do porodnice. Další variantou, kdy je prvek porodu přítomen, jsou informace, že žena se po porodu změní a že se změní i partnerský vztah.

Těhotenství a porod je tedy zachycen v časopise Maxim jako běžný jev, který nastává a vlastně se s ním v budoucnu počítá, jev mající na ženu určité důsledky a zároveň se v tomto časopise věnuje prostor některým poutavým medicínským detailům z narození dítěte.

Čím širší má totiž žena pánev, tím snadněji se jí jednou budou rodit děti - vaše děti. (Maxim Březen 2012: 102)

Ve městě jeho schopnosti využijete na devadesát procent a ještě zbude malá rezerva, až budete jednou spěchat do porodnice. (Maxim Duben 2012: 30)

Fashion: právě zrozené stylové kousky, co ještě voní placentou a krví (Maxim Leden 2012: 116)

Mou jedinou starostí je líbit se ti a mým jediným životním posláním rodit ti děti (...) (Maxim Červenec 2012: 140)

Po porodu totiž skoro každá žena na čas vychladne (...). (Maxim Srpen 2012: 45)

Těhotenství a porod je zobrazen i v časopise Joy. U porodu se uvádí, jaký byl jeho průběh, například poklidný, či dramatický a kdo u něj byl. Porod je také vykreslován jako předěl - události se dělí na ty před porodem a na ty po porodu. Popisovaná je změna sexuálního života po porodu. Další variantou je také pouhá informace, že žena porodila dítě, či výraz, že žena partnerovi porodila dítě.

Porod proběhl bez problému (...) (Joy Září 2012: 52)

Hádky mezi námi ustaly až po porodu. (Joy Září 2012: 54)

Jaký je sex (...) po porodu? (Joy Červenec 2012: 1)

(...) kterou Beyoncé počátkem roku porodila svému manželovi. (Joy Březen 2012: 85)

Konkrétně těhotenství je v časopise Joy zachyceno opět ve více kontextech, a to buď slovy těhotenství, těhotná nebo v očekávání, nosit pod srdcem, gravidní. Zásadní informací o těhotenství je otázka, jak žena otěhotněla, kdy rozpětí situací je velmi široké - od těch, kdy žena otěhotněla nečekaně a změnilo to její plány do budoucna, až po situace, kdy se o těhotenství snažila dlouho a otěhotněla až po dlouhém úsilí. Je také předkládána situace, kdy žena otěhotní ve chvíli, když potká muže svých snů. Přítomno je i téma zabránění početí.

Vyobrazení partnerů v souvislosti s těhotenstvím a péčí o narozené dítě má v podstatě dvě varianty – buď je budoucí otec vykreslen jako podporující a partneri tvoří funkční dvojici, nebo přesně naopak, jako otec opouštějící partnerku po zjištění těhotenství nebo těsně po porodu.

Výrazným prvkem spojeným s těhotenstvím je jeho následek v podobě navýšení ženiný tělesné hmotnosti a posléze zobrazená snaha a potřeba tuto váhu snížit.

Sofie neplánovaně otěhotněla ještě před ukončením školy. (Joy Duben 2012: 51)

Ale otěhotněla jsem až za 8 měsíců. (Joy Září 2012: 51)

(...) si šťastní nastávající rodiče užívali v londýnské kavárně. (Joy Červen 2012: 8)

A s postupujícím těhotenstvím se od Sandry stále víc distancoval. (Joy Leden 2012: 61)

Během těhotenství jsem přibrala téměř 50 kilo. (Joy Červenec 2012: 55)

3.2 Vztahy jako spotřební zboží

3.2.1 Trvanlivost vztahů v časopise Joy

Při pohledu na vykreslení trvanlivosti partnerských vztahů v časopise Joy dochází k výraznému rozporu v popisované situaci. Na jednu stranu je hojně prezentována situace, kdy vztah je vyloženě spotřební, přesně ve smyslu Baumanova dokud naše potěšení trvá. (Bauman 2002: 259) Ale zároveň (často v odstavci totožném s prvním případem) je předkládán model vztahu nerozlučitelného, který trvá navždy, věčně, tedy opět dle Baumanova „dokud nás smrt nerozdělí“ (Bauman 2002: 259). Mezi tyto dvě krajní varianty lze zařadit třetí model zobrazovaného partnerského vztahu – dlouhodobý, stálý vztah, u kterého není přímo uvedeno, že bude trvat již na věčnost, ale předpokládá se, že nebude pouze čistě vztahem spotřebním, tedy použij a vyhoď.

Postoj ke vztahu jako ke spotřebnímu zboží, tedy krátkodobý vztah s důrazem na vlastní potěšení a okamžité využití, je v časopise Joy popisován jak u mužů, tak u žen. Spotřební vztahové chování mužů je vykresleno pomocí příběhů z minulosti, které již proběhly, u žen je k vyloženě spotřebnímu chování spíše jen vyzýváno v horoskopových předpovědích nebo v článcích, které řeší tematiku mezilidských vztahů. Ovšem i u žen je spotřební chování pomocí příběhů zaznamenáno, ale ne tak explicitně jako u mužů, není zdůrazněn prvek použij a vyhoď, ale je uvedeno, že ženy již absolvovaly vícero partnerských vztahů.

SPOTŘEBNÍ CHOVÁNÍ ZE STRANY PARTNERA:

Od té doby totiž Filip nedal vědět, neodpovídal na Veroničiny maily, ani jí nebral telefon. (Joy Březen 2012: 19)

Na všech fotkách má široký, lehce opilecký úsměv a jinou ženu v náručí. Chcete se snad stát jednou z těchto střídajících se večírkových trofejí? (Joy Březen 2012: 49)

SPOTŘEBNÍ CHOVÁNÍ ZE STRANY PARTNERKY:

Vášim kandidátem na jedno použití je Střelec. (Joy Červenec 2012: 65)

Je váš vztah právě v krizi? Pak ho ukončete, přijde něco lepšího. (Joy Červenec: 122)

VÍCERO VZTAHŮ:

Dříve jsem chodila jen s bílými muži, až na mého posledního přítele, který byl Jihoameričan hnědý jako káva. (Joy Únor 2012: 38)

Pět vztahů skončilo v posledních deseti letech rozchodem: jeden byl příliš mladý, chtěl jen chodit na večírky. Další moc malý, nehodili jsme se k sobě vzhledově. A láska s obchodníkem skončila, protože na mě nikdy neměl čas. (Joy Listopad 2012: 63)

Absolutním protikladem oproti výše popisovaným krátkodobým vztahům jsou vztahy na věčnost, až do smrti, bez připuštění možnosti ukončení vztahu. Tento typ vztahů není nijak podrobněji vykreslen, přestože se v textech časopisu Joy hojně objevuje. Slovy na věčnost, navždy, na věky se převážně uzavírají příběhy, které díky tomu končí happyendem nebo je tento typ vztahu předkládán jako ideál, ke kterému se má v životě dospět. Vztah na věčnost ovšem není vyobrazen jako první a jediný vztah, ale jako vztah, kterému předcházely určité peripetie, například v podobě krátkodobých vztahů na jedno použití nebo i vztahů dlouhodobých, které ale skončily rozchodem. Závěrečný vztah je bez jakýchkoliv pochybností popsán jako vztah typu „dokud nás smrt nerozdělí“. (Bauman 2002: 259)

Zanedlouho půjdou spolu žádat o vízum z důvodu následování manželky. „Brzy spolu budeme navždycky!“ těší se Daniela (Joy Duben 2012: 50)

Je to chvění v břiše jen chvilkové vzplanutí, nebo vám vydrží štěstí věčně? (Joy Září 2012: 56)

Trvanlivost vztahu až na věky není vykreslena pouze v popsáném charakteru vztahu, ale také v titulování partnera, kdy v textu se objevují výrazy jako muž mého života, muž mých snů, ten pravý, které opět odkazují k nalezení onoho muže na věčnost, ne partnera, který bude po spotřebování vztahu a vyprchání potěšení vyměněn.

Na druhém konci světa jsem našla muže svých snů. (Joy Srpen 2012: 38)

(...) že venku musí být ještě další skvělí muži, kteří mě okouzlí a já konečně najdu toho pravého. (Joy, Červenec 2012: 49)

To, že bych muže svého života našla právě jako lásku na jednu noc, bych nikdy nepovažovala za možné. (Joy Březen 2012: 36)

Dalším typem vztahu zobrazovaným v textech časopisu Joy je vztah, který osciluje mezi oběma předchozími modely. Je dlouhodobý, nejedná se vyloženě o krátkodobý spotřební vztah, ale ono dokud naše potěšení trvá (Bauman 2002: 259), je zde stále přítomno. Vztah sice probíhá v dlouhodobějším horizontu, nikde ale není deklarováno, že bude trvat „dokud nás smrt nerozdělí“ (Bauman 2002: 259). Svou podstatou zůstává vlastně vztahem spotřebním, byť s dlouhodobějším charakterem. Počítá se, že bude trvat delší dobu, ale není vyloučeno jeho ukončení.

Šimon, 35, zedník z Prahy, po jedenácti letech vztahu v současné době zase singl. (Joy Srpen 2012: 55)

(...) a přesně 9 měsíců po svatbě se Michaele a Tomášovi narodila dceruška. A co plánují dál? „Rozvod pod vodou.“ (Joy Květen 2012: 57)

V jiných případech se v časopisech Joy objevuje vyobrazení situací, kdy stávající vztah je v něčem problematický, porouchaný. Následně je jednání buď popsáno jako směřující k opravě vztahu, snažící se o jeho zachování. Opakem je zobrazení jednání, kdy vztah je beze snahy o jeho vylepšení ukončen, což odpovídá modelu vztahu na jedno použití, vztahu jako spotřebního zboží. Třetí variantou je, že situace narušeného vztahu je pouze popsána, konstatována, ale žádné její řešení nenásleduje. V zásadě ani jedna z těchto variant není v obsahu časopisů Joy nijak převažující. Nelze tedy říci, která tendence je dominantnější, zda snaha o zlepšení vztahu, udržení jeho trvání, nebo naopak ukončení vztahu kvůli tomu, že již nepokytuje dokonalé potěšení.

ZLEPŠENÍ VZTAHU:

Co děláte, abyste vnesly čerstvý vítr do usínajícího vztahu plného stereotypu? Pěkné prádlo, podvazky, ledově vychlazené šampaňské. (Joy Březen 2012: 45)

UKONČENÍ VZTAHU:

Loni se slavný pár pro nedostatek času po třech letech rozešel. (Joy Květen 2012: 8)

KONSTATOVÁNÍ SITUACE:

V soukromí prožívá hvězda filmu „Samec“ obrovskou manželskou krizi a celý svět tomu přihlíží. (Joy, Únor 2012: 33)

Zcela výslovně není ucelený obraz partnerských vztahů v žádném konkrétním článku ve sledovaných číslech časopisu Joy přesně prezentován, ale z prošetřeného materiálu lze v podstatě tento obraz poskládat. Dočasné, byť i dlouhodobé vztahy, i krátké aférky, obojí ve své podstatě mající charakter spotřebního zboží na jedno použití, jsou jakýsi předstupeň, cestou ke vztahu s panem Božským, dokonalým, vyvoleným, mužem snů, se kterým onen vztah bude konečný, na věky, navždy. Tento vztah je v podstatě jakýsi (nedostižný?) ideál, ke kterému se žena musí dopracovat skrze předchozí nepovedené vztahy. Řečeno Baumanovými pojmy od vztahů ve smyslu „dokud naše potěšení trvá“ (Bauman 2002: 259) se jedinec propracuje až ke vztahu typu „dokud nás smrt nerozdělí“ (Bauman 2002: 259).

(...) se nenechala znechutit svými manželskými neúspěchy z let minulých a v Las Vegas se znovu zasnoubila. Její vyvolený (...) (Joy Únor 2012: 8)

3.2.2 Trvanlivost vztahů v časopise Maxim

Pokud by se zobrazení vztahů v obsahu časopisů Maxim za rok 2012 mělo přiklonit k jednomu ze dvou pólů: vztah dokud potěšení trvá, nebo vztah dokud nás smrt nerozdělí (Bauman 2002: 259), tak vykreslení partnerských vztahů v tomto magazínu odpovídá modelu vztahu dokud naše potěšení trvá, tedy vztahu chápaného jako spotřební zboží ve smyslu použij a vyhoď.

Vztahy jsou popisovány jako potenciálně rozlučitelné v okamžiku, kdy potěšení nebo důvod ke vztahu vyprchá. Jedná se tedy o vztahy připomínající spotřební zboží ve smyslu Baumanova popisu.

Ona spotřebnost vztahů ovšem nemá jednotný charakter. V některých případech je prezentována jako vyložená spotřeba ve smyslu potěšení na jednu noc bez pokračování, a to s důrazem na potěšení sexuální.

KRÁTKODOBÉ VZTAHY NA JEDNO POUŽITÍ:

A když nespĺňuje výše popsáná kritéria, tak jí bez řečí „sestřelí“ a jde bez cavyků o dům dál. (Maxim Březen 2012: 8)

A pak se diví, že se s nimi muž vyspí, ráno se vytratí a už se neozve. (Maxim Leden: 51)

Vždyť je to jednoduché: jde o víno, brokolicový krém, hovězí s lanýži, crême brulée, kávu, hovor, pomlouvání, vtipkování, soulož u zdi parku, šukání do rána a...dál netřeba se dívat. (Maxim Březen 2012: 41)

Jindy se sice stále jedná o vztahy jako spotřební zboží, ale těmto vyobrazeným vztahům je přiznán dlouhodobější charakter. Ale i ony jsou vypověditelné kvůli nedostatku potěšení na straně alespoň jednoho z partnerů. Pro jednoho, nebo i oba nemá již vztah význam, tak dojde k jeho ukončení. Nejsou to však vztahy na jedno použití ve smyslu jedné společné noci. U některých vztahů není dokonce ani onen charakter spotřebního zboží přiznán, ale zároveň u nich chybí informace, že by se mělo jednat o vztahy na věčnost, dokud smrt partnery nerozdělí. Dlouhodobé vztahy v časopise Maxim jsou prezentovány jako dlouhodobé, ovšem ne jako ty definitivní a poslední.

DLOUHODOBĚJŠÍ VZTAHY SPOTŘEBNÍHO CHARAKTERU:

To víš, lidi se holt časem rozcházejí. (Maxim Srpen 2012: 130)

Jakmile najde lepšího než vy, žádná nostalgie ji neváže – jste odkopnut. (Maxim Září 2012: 56)

Balení, soulož, měsíc častá soulož, po třech měsících společné bydlení, pak rutina, pak jste si našel jinou, pak se to provalilo, rozchod, usmíření, rutina, a pak postupný rozchod z nudy. (Maxim Březen 2012: 48)

Vztahy na věčnost, dokud partnery smrt nerozdělí, se v časopisech Maxim vyskytují pouze marginálně. Pokud již se o těchto vztazích mluví, jsou hodnoceny negativně a spojovány spíše s ženskými představami, které jsou komentovány jako nesmyslné. V souvislosti s narážkami na věčný vztah je zdůrazňována role muže jako nevěrného rozsévače.

KRITIKA VZTAHŮ NA VĚČNOST:

A hlavně si osvojte velkou životní moudrost, kterou ženy asi nikdy pořádně nedocení, totiž, že v nejlepším je třeba přestat. (Maxim Březen: 49)

Provizorní vztahy na zkoušku nebo na určitou dobu jsou však paradoxně mnohem trvalejší, než když někdo halasně prohlašuje, že je to až na věky. (...) Ženy dělají tu obrovskou chybu, že hovoří o lásce na věky, absolutní věrnosti a podobných hrůzách. (Maxim Červenec 2012: 111)

Každopádně lepší, než představa, že dál budete jenom s ní. (Maxim Březen 2012: 49)

V měsíčníku Maxim jsou zachyceny i situace, kdy je stávající vztah nějakým způsobem narušený, porouchaný. Přestože partnerské vztahy jsou v Maximu prezentovány jako vztahy vesměs spotřební, ať již ve své krátkodobé nebo dlouhodobé variantě, tak v tomto případě, stejně jako v měsíčníku Joy, po nastínění porouchaného vztahu následuje jedna ze tří možností řešení. Buď onen vztah ukončit, tedy potvrdit formu vztahu jako spotřebního zboží, nebo učinit něco, čím se onen vztah vylepší, opraví. Třetí zobrazovanou variantou je narušený partnerský vztah pouze konstatovat, ale o řešení situace už nehovořit (nepsat). Ani jedna z variant není zastoupena výrazněji

než druhá, což může naznačovat, že vztah je sice v měsíčníku Maxim chápán svou podstatou jako spotřební zboží, ale jeho vypovězení nepřichází zákonitě po jakémkoliv problému, ale i přes jeho spotřebnost je možné na vztahu pracovat, aby byl udržen.

UKONČENÍ VZTAHU:

Oba víceméně cítíte, že vztah už není kam rozvíjet, že jste si všechno tak nějak řekli, a tak se oficiálně rozejdete. (Maxim Září 2012: 56)

OPRAVA VZTAHU:

Stereotyp se nejlíp naruší tím, že dopřeješ partnerce prostor. Nekontrolovat, umožňovat jí, aby jela sama na víkend... (Maxim Duben 2012: 101)

NASTÍNĚNÁ SITUACE, ALE BEZ ŘEŠENÍ:

Na začátku je to vždycky růžový, ale po pár letech jde každý vztah zákonitě do prdele. Ale jak my budhisti víme, štěstí není setrvalý stav(...). (Maxim Duben 2012: 101)

Obraz partnerských vztahů v časopise Maxim odpovídá Baumanově představě vztahu na jedno použití. Vztahy jsou zpodobněny jako existující dokud potěšení trvá, ne dokud nás smrt nerozdělí. (Bauman 2002: 259) Mohou nabývat různé délky a nemusí být ukončeny po prvním problému, někdy nastupuje snaha vztah vylepšit, aby mohl pokračovat dál. Přesto vztahy nenabývají podoby vztahů ustanovených na věčnost, tyto typy vztahů jsou dokonce v textech měsíčníku Maxim zlehčovány a popisovány jako nereálné a zastaralé.

3.2.3 Jiná rodina

Bauman uvádí, že „(...) dnes je mnohem pravděpodobnější, a tedy i jistější, že to, s čím se člověk potká zítra, bude jeho vlastní tělo pohroužené do úplně jiné rodiny, třídy, sousedství a kolektivu pracovníků.“ (Bauman 2002: 289)

To, že člověk, obrazně řečeno, zažije probuzení do jiné rodiny, lze na základě vztahů, které jsou vykresleny v obou časopisech a ve své podstatě splňují charakteristiku vztahu na jedno použití, předpokládat. Na druhou stranu, jak v obsahu časopisu Joy, tak v obsahu časopisu Maxim, je rodinám z minulosti, konkrétně tedy expartnerům a expartnerkám, věnována značná část prostoru. V obou měsíčnících bývalí partneři a bývalé partnerky sehrávají výraznou roli a značně zasahují do

současného partnerského života. Lze tedy říci, že přestože se jedinec ráno probudí pohroužen do zcela jiné rodiny, tak svou bývalou rodinu si stále nese svým způsobem s sebou a z jeho života definitivně nevymizí.

Viš, že jsi podobná jedný mojí ex? (Maxim Srpen 2012: 130)

(...) když jsme se v poslední době potkali s jeho bývalou, zůstala jsem klidná, řekla Ahoj a dokonce jsem se dokázala usmát. (Joy Říjen 2012: 35)

Je to úplně jiné, než s mým bývalým partnerem, s Kubou můžu otevřeně mluvit o všem. (Joy Prosinec 2012: 60)

Pokud například za každou cenu toužíte znát počet sexuálních partnerů své partnerky (...). (Maxim, Květen 2012: 86)

Přestože Bauman ve svém díle *Tekutá modernita* odkazuje na tekutost vztahů, jeden typ vztahu zůstává v obrazech lifestylových časopisů poměrně pevný, a tím je orientační rodina. Jak v obsahu magazínu *Joy*, tak především v obsahu magazínu *Maxim* je obraz rodiny, především ve smyslu orientační rodiny, hojně zastoupeným pojmem. V článcích se objevuje odkaz na někoho z příbuzenstva, vzpomínka na něj jako na člena rodiny, což opět nesměruje k individuálnímu jedinci, ale k pojmu rodina jako celku, kam tento jedinec náleží. Rodinní příslušníci jsou něčím, co je přítomno a rozhodně ne zakrýváno. V textech obou časopisů také nechybí silné zastoupení přímo samotného slova rodina, popřípadě rodinný, což by bylo možné vykládat tak, že (především orientační) rodina je stále ještě relativně pevný bod, který nedosáhl takové tekutosti jako ostatní vztahy okolo ní.

Bohužel jsme se na všech stranách setkali s ledovým přijetím, jeho rodina nedokáže dodnes akceptovat, že jsme spolu. (Joy Listopad 2012: 62)

Celé mé školní prázdniny jsme pak trávili u jeho rodiny v Itálii. (Joy Zář 2012: 50)

A ten samý den můj synovec spadl ze stromu. (...) Jenže večer mi volá sestra, že mámu právě odvezli do nemocnice s nějakou otravou... (Maxim Leden 2012: 73)

A když si babička opět klekla na obvyklém místě, teta ji chytila za rameno a řekla: „Pláčeš na špatném hrobě, vždyť otec leží támhle.“ (...) (Maxim Únor 2012: 4)

V časopise *Maxim* je pozorovatelná tendence krátce připomínat členy blízké rodiny i v kontextech, které s rodinou či vztahy všeobecně nijak nesouvisí. Článek například pojednává o tématu s rodinou zcela neprovázaným, ale na rodinné příslušníky přesto odkazuje. Výrazným prvkem zde bývá matka, otec, sestra či babička. Ale nechybí odkazování i na sourozence či jiné příbuzné. Rodinní příslušníci jsou někým, na které se vzpomene i v textech, které s rodinou a vztahy nemají pražádnou spojitost.

(..) sežerou nejen francouzskou modelku Victorii, ale i vás, vaši mámu, vaši babu, vašeho psa i vaše rybičky. (Maxim Listopad 2012: 133)

Výsledkem byly fotky, tedy věci, které jste mohli ukázat své babičce, zažít s nimi nějakou legraci a uvědomit si, že jste v okamžiku pořízení snímku doopravdy žili! (Maxim Leden 2012: 56)

Další specifikem spojeným s pojmem rodina je navazování na rodinnou kontinuitu, na předchozí i nadcházející generace. Jako by v tekutých vztazích bylo něco, co v delším časovém horizontu onu tekutost stále překonává či případně překonávat bude. Konkrétní vztahy mohou mít spotřební charakter, ale určité jisté pokračování rodinné kontinuity ve své podstatě zůstává.

Ve vlastnictví jedné rodiny je už 500let.“(Maxim Duben 2012: 90)

(...) protože jsem si řekl, že hrad tu zůstane pro další generace, ale co ze sportu? (Maxim Září 2012: 59)

V tomto umění vynikali ještě naši o dvě generace starší předci, kteří v kuchyni (...) (Maxim Květen 2012: 24)

Jenže podoba je asi to jediné, co Colins po svém otci zdědil. (Joy Prosinec 2012: 8)

3.2.4 Shrnutí

Pokud se na vztahy v lifestyleových časopisech Maxim a Joy pohlédne černobílou optikou vztahů na jedno použití a vztahů dokud smrt partnery nerozdělí, tak lze říci, že partnerské vztahy jsou v obou periodikách vykresleny jako vztahy na jedno použití. V lifestyleovém časopise Maxim mohou mít krátkodobý i dlouhodobý charakter, ale nejsou na věčnost. V lifestyleovém časopise Joy jsou vztahy popsány také jako spotřební zboží, ale cílem je dospět ke vztahu, který bude navěky. K modelu vztahu navěky se časopis Maxim staví odmítavě. V obou měsíčnících je zobrazeno, že ačkoliv byl vztah s bývalými partnerkami a partnery ukončen, zcela ze života nemizí a sehrávají v něm svou roli. Přestože jsou zde partnerské vztahy předkládány jako vztahy na jedno použití, tak pojem rodina je v obou časopisech silně zastoupen, přičemž je tento pojem spíše používám ve smyslu rodiny orientační. Analyzované lifestyleové časopisy se nevyhýbají ani zachycení vazeb překračující jednu generaci.

3.3 Povinnosti

3.3.1 Úvod

Konkrétně přímo slovo povinnost se v textech časopisů Joy a Maxim v kontextu partnerských vztahů či vztahů k dalším členům rodiny rozhodně neobjevuje jako hlavní sdělení článků. Přítomno ovšem je, ale pouze jako krátká zmínka, která připomíná, že jsou ve vztazích přítomny, či se očekávají, jisté povinnosti. Mají jen velmi jednoduchou podobu krátkého konstatování povinnosti bez dalšího rozvíjení v textu. To je první kontext, kdy bývá slovo povinnost použito.

Za druhé se slovo povinnost v obou magazínech objevuje v mnoha jiných kontextech než partnerství, rodina či rodičovství. Jeho druhou formou je zobrazení slova povinnost ve smyslu všeobecné povinnosti, u které chybí bližší specifikování. Třetí formou, ve které se lze se slovem povinnost setkat, je, jednoduše řečeno, společenská povinnost - něco, co se od člověka očekává, že udělá v návaznosti na způsob života, trávení volného času nebo nákupy. Mezi způsoby užívání slova povinnost není prakticky mezi časopisem Joy a časopisem Maxim rozdíl a v obou periodikách jsou zastoupeny všechny tyto tři kategorie slova povinnost.

3.3.2 Povinnosti rodinné

Povinnosti svázané s partnerskými vztahy, rodinou či potomky jsou vyobrazeny dvěma způsoby. První je informace, že existující povinnost jedinec neplní, vyhýbá se jí, nepovažuje ji za svou povinnost, popřípadě, že je tato povinnost pro něj nesmyslná, neoprávněná, což může směřovat opět k jejímu neplnění. Druhou polohou užití slova povinnost je její konstatování, ale převážně s negativní konotací - její plnění není příjemné.

Zcela chybí explicitní vyzývání, aby jedinci své povinnosti vůči partnerům či rodině plnili. Pokud srovnáme výklad Lipovetského s tímto nálezem, tak povinnost (explicitně) v rámci partnerských vztahů a rodiny zobrazena je, ale především v negativním smyslu, kdy je spolu s ní přítomno i právo k jejímu neplnění nebo přinejmenším je tu zmínka, že je nepříjemná.

Zajímavostí na okraj je, že se slovo povinnost užívá také v souvislosti s povinností plnit sexuální potřeby partnera či partnerky a tento kontext je přítomen v obou sledovaných časopisech.

NEPLNĚNÍ POVINNOSTI NEBO NEOPRÁVNĚNÁ POVINNOST:

Placení alimentů se vyhýbá dodnes (...) (Joy Leden 2012: 59)

Partnerství se ženou je smluvní vztah, takže nejste povinnen plnit nic, k čemu jste se výslovně nezavázal. (Maxim Květen 2012: 78)

POVINNOST, ALE PŘEVÁŽNĚ S NEGATIVNÍ KONOTACÍ:

U nás nemáme stanoveny mnoho pravidel, ale společné večere jsou povinné. (Joy Prosinec: 47)

Dále odpadnou veškeré kvazipovinnosti - věci, které bychom nikdy nedělali, které ale děláme kvůli ženám, a to v takové míře, že nám zabírají podstatnou část našeho času. (Maxim Červen 2012: 87)

POVINNOST PLNIT SEXUÁLNÍ PŘÁNÍ PARTNERA:

Chce výrazně méně sexu nebo to vypadá, jako by pro něj představovalo spíš povinnost s vámi spát? (Joy Červen 2012: 49)

Navíc, když jeden z partnerů, jak se dříve říkalo „neplní své povinnosti“, stejně ten druhý nemůže otevřeně souložit s jinými. (Maxim Prosinec 2012: 22)

3.3.3 Povinnosti nerodinné

Další variantou, kdy je slovo povinnost v obsahu obou časopisů přítomno, je situace, kdy se jedná o nespecifikované povinnosti, které s partnerstvím a rodinou přímo nesouvisejí. Buď nejsou tyto povinnosti nijak blíže definovány, nebo se týkají něčeho zcela jiného než jsou partnerské a rodinné vztahy a mají podobu např. zákona či povinnosti svázané s určitým zaměstnáním. Jedná se také o každodenní povinnosti, které by v některých případech fakticky mohly souviset s povinností k rodině či partnerovi/partnerce či potomkům, ale jsou vyobrazeny v tak všeobecné rovině, že to o nich nelze s jistotou říci.

Lidé s dobrou organizací dne si pokaždé napíší seznam svých povinností, určitě k nim patříte také. (Joy, Prosinec 2012: 69)

Přes den se ale musíte zase soustředit na své povinnosti. (Joy Prosinec 2012: 124)

Udělejte to, trval jsem na povinnosti jednoznačně stanované vyhláškou. (Maxim Květen 2012: 10)

Byl jsem oficír, složil jsem přísahu státu a moje povinnost byla nějak bojovat tam, kde jsem tuhle možnost mohl mít. (Maxim Červenec 2012: 22)

Zcela se odlišující od povinností svázanými s rodinou a partnerstvím je povinnost, která se vztahuje k chování jedince ve společnosti, konkrétněji k tomu, jak vypadá, co nosí, či jak se baví. V přeneseném významu lze snad tyto povinnosti nazvat povinnostmi společenskými, kdy je nutné plnit určité nároky, očekávání, ale které rozhodně nejsou spojovány s povinnostmi k blízkým či příbuzným. Jejich plnění souvisí s příslušností jedince k určité skupině, či blíže nedefinované subkultuře, kde nákup určitého produktu nebo volnočasové aktivity, určitý vzhled, prostě jedinec „musí mít“, je to pro něj povinností.

Hladká kůže bez „strniště“ je v létě povinností! (Joy Červen 2012: 88)

Tzv. „malé černé“ jsou povinnou výbavou šatníku každé ženy. (Joy Říjen 2012: 12)

Jednou z povinností automobilového fandy. (Maxim Srpen 2012: 3)

Kšiltovky jsou povinnost. (Maxim Prosinec 2012: 120)

3.3.4 Závazky

Další variantou povinností mohou být závazky. Jednou jejich podobou je vyjádření přímo slovem závazky, druhou možností je jejich vyjádření jiným slovem nebo slovním spojením jako – hypotéka, koule na noze, viset na krku, břemeno, cítit odpovědnost, naslibovat....V měsíčníku Maxim jsou závazky provázány buď se snahou nedostat se do nich a vyhnout se jim, nebo jsou pouze konstatovány, že existují, případně že existují a omezují. Jako tvořitelky závazků jsou zobrazeny ženy a muži se závazkům brání. V časopise Joy se objevuje snaha ženy zůstat bez závazků a vyhnout se jim, nebo je pouze přítomnost závazků konstatována. Zároveň v Joy jsou však přítomny i jiné situace – snaha zjistit, zda ten druhý jedinec (muž) závazky nemá a následně ho připoutat k sobě, či komentáře, že žena by se ráda vázala, ale muž nechce.

ZÁVAZKY V ČASOPISE MAXIM:

Muž je rozsévač, který potřebuje oplodnit co nejvíce samic a bez závazků jít dál, aby se zbytečně „nezakecal“. (Maxim Červen 2012: 99)

Zůstávají spolu jen kvůli dětem a navek zachovávají dekorum fungující rodiny, i když spolu už léta nespí. (Maxim Únor 2012: 29,30)

Zatímco totiž chlap svou kamarádku klidně ojede, aniž by měl pocit, že se mezi nimi něco zásadního změnilo, ženě většinou připadá, že sex je závazný. (Maxim Únor 2012: 30)

*ZÁVAZKY V ČASOPISE JOY:**Nechcete se vázat, ale stojíte o spoustu zábavy. (Joy Duben 2012: 120)**Vázat se jen na jednoho? (Joy Leden 2012: 44)**Chci sex, abych k sobě připoutala svého partnera. (Joy Duben 2012: 62)**Prostě se nechce vázat - jak často jsme to řešily s kamarádkami nad skleničkou vína a tekly nám u toho slzy jak hrachy. (Joy Prosinec 2012: 62)***3.3.5 Péče**

V textech obou měsíčníků na místo předpokládaného jasného zobrazení plnění povinností k rodině, partnerům či dětem přichází spíše zobrazování péče, pečování, starání se o druhé. Více než diskuze o pečování či rozkazování k péči, se objevuje na stránkách časopisů Maxim a Joy její pouhé vykreslení, tedy popsání situace, kdy o sebe lidé navzájem pečují bez zmínění slova povinnost. Situace, ve které se objevuje péče je pouze popsána, byť v některých případech s negativními konotacemi. Péče má podobu běžné činnosti v životě. Vlastně lze i říci, že povinnosti jsou plněny, ale bez toho, aby byly nazývány povinnostmi. Povinnosti nevymizely, jen na sebe ve své podstatě berou podobu péče.

Slovo péče má však v časopise Joy ještě další polohu, kromě péče o blízké, a tou je užití slova péče v souvislosti s péčí o tělo, vlasy apod. Jedná se tedy o péči o sebe sama a nijak se nevztahuje k otázce péče o druhé ve smyslu povinností.

*PÉČE NA MÍSTO POVINNOSTI:**Cítím, že mi dokonale rozumí, moc hezky se o mě stará, podporuje mě. (Joy Leden 2012: 32)**Stará se o domácnost, řídí auto, chodí ven s dětmi a se psem, hraje si s nimi. (Joy Únor 2012: 56)**(...) a podporovat své staré rodiče, kteří už moc práce sami nezmůžou. (Maxim Listopad 2012: 124)**Přišla jsem domů, doma sestavený nábytek do kuchyně, vyvenčený pes. Včera vařil, zítra mě obětavě veze za mým tátou.(...)“ (Maxim Únor 2012: 56)**PÉČE O TĚLO V ČASOPISE JOY:**Noční regenerační péče. (Joy Duben 2012: 65)*

3.3.6 Morálka

Lipovetsky současnou společnost nazývá společností postmoralistní, jedná se o nový typ společnosti, která nastoupila po společnosti, ve které se vyzvihovalo slovo musíš a povinnost k druhým. (Lipovetsky 1999: 55) Je však otázka, zda v časopisech Maxim a Joy je morálka opravdu nepřítomna, nebo zda se na ni odkazuje.

Explicitně slovo morálka, morální chování se rozhodně v obou analyzovaných časopisech objevuje a v textech je s nimi pracováno. Co více, přítomno je i slovo slušné chování, slušnost, konvence, špatné svědomí, hřích či tabu. Morálka je v textech vykreslena jako pravidla, zvyky, které je běžné dodržovat. A když nejsou dodrženy, nastává důvod na tento fakt upozornit. O morálce se hovoří v rámci partnerských vztahů a rodičovství, ale zároveň i v souvislosti s mezilidskými vztahy vůbec. V zobrazení morálky prakticky neexistuje rozdíl mezi časopisy Maxim a Joy, až na jeden malý detail - slovo tabu má v časopise Joy, kromě výše popsané mezilidské morálky, ještě jeden význam - související se vzhledem jedince. Výraz tabu je používán pro oblečení a doplňky, které se například k určité postavě nehodí a jsou pro ni tudíž tabu.

Dalším poznatkem je, že v textech obou magazínů nechybí ani slovo tradice a rituál.

MORÁLKA:

Pokrytectví (též přetvářka či neupřímnost) je morální vada. (Maxim Prosinec 2012: 67)

(...) a to říkám s vědomím, že vulgaritu má slušný člověk používat jen v krajním případě, kdy už běžně užívané termíny nestačí k popisu reality. (Maxim Listopad 2012: 69)

(...) po nevěře se musí žena vypořádat se svým špatným svědomím. (Joy Duben 2012: 20)

(...) o svých hříscích mládí, kterých dodnes hořce lituje. (Joy Prosinec 2012: 20)

(...) takový morální prohřešek, jako že to táhne najednou se dvěma muži. (Joy Březen 2012: 22)

TABU VE VZHLEDU:

Absolutní tabu jsou těsné a přiléhavé roury. (Joy Duben 2012: 89)

Konturovací tužky jsou tabu. (Joy Únor 2012: 79)

TRADICE, RITUÁL:

Rituál, který rodinu stmeluje. (Joy Prosinec 2012: 50)

Tento muž je moderní, přesto vyznává tradiční hodnoty. (Joy Říjen 2012: 44)

3.3.7 Shrnutí

Společnost prezentovaná v časopisech Joy a Maxim není zcela bez povinností. V souvislosti s partnerskými vztahy a rodinou povinnosti zobrazovány jsou, ale převážně negativně, tedy že povinnosti obtěžují, případně že pouze existují. V širším pohledu nechybí zachycení všedních všeobecných povinností. Jako další varianta povinností jsou povinnosti společenské, které musí jedinec plnit, aby byl správným členem komunity. Závazky jsou konstatovány jako existující, přičemž v mužském časopise jsou vykresleny jako jejich tvořitelky ženy a muži se snaží nevázat se. Obdobná situace je popisována i v ženském časopise, kdy ženy se snaží závazky vytvořit a muži o ně zájem nemají.

Celkově lze tvrdit, že na místo výslovných povinností nastoupilo prosté zobrazení péče o druhé v partnerských a mezilidských vztazích a tato péče je prezentována jako probíhající a fungující.

Poukazování na morálku v mezilidských vztazích nevymizelo, ve sledovaných lifestyleových časopisech se objevuje, stejně jako výrazy slušné chování, tradice, či rituál. Morálka má podobu pravidel a zvyků, které se mají dodržovat.

3.4 Aktualizace zprávy z roku 2007

Práce Paulíny Tabery Reprezentace různých forem rodinného a pracovního života v ženských a mužských časopisech vznikla v roce 2007 v rámci Sociologického ústavu AV ČR, přičemž autorka pracovala s texty periodik z roku 2005. Pro její výzkum bylo analyzováno vícero médií, konkrétně 4 časopisy pro muže a 11 časopisů pro ženy. Do analýzy byla zahrnuta všechna čísla sledovaných časopisů za první čtvrtletí roku 2005 a z těchto časopisů byly do zkoumaného vzorku vybrány pouze texty přímo se zabývající soukromým či pracovním životem. K těmto datům se ještě autorka snažila analyzovat články ze suplementů přidávaných k celostátním deníkům, ale ty se ukázaly převážně jako nepřínosné. (Tabery 2007: 20, 21)

Tato diplomová práce se od výše zmiňované studie odlišuje tím, že zkoumala obsahy nejčtenějšího mužského lifestyleového a nejčtenějšího ženského lifestyleového časopisu za rok 2012, a to ne pouze ve vybraném období, ale za celý kalendářní rok. Do analýzy nebyly zahrnuty jen vybrané články, ale pracovalo se s veškerým textem obou měsíčníků. Zároveň byla pominuta problematika pracovního života a práce se

orientovala pouze na život rodinný. Přesto se vybrané závěry práce výše uvedené Paulíny Tabery dají srovnat se závěry této diplomové práce. I když obě práce čerpaly z mediálních dat vzdálených od sebe sedm let, a tato diplomová práce se zaměřila podrobněji pouze na aspekt rodinného života, jedná se svým způsobem o rozšíření a aktualizaci výše jmenované práce Tabery z roku 2007, ve které data pocházela z roku 2005. Níže jsou popsány pasáže, u kterých tato diplomová práce dospěla k odlišným závěrům.

Co tedy lze při porovnání zjištěných poznatků v této diplomové práci s poznatky studie z roku 2007 aktualizovat?

Zřejmě prvním bodem by mohla být diskuze, zda je v mužských lifestyleových časopisech věnováno málo prostoru mezilidským vztahům. (Tabery 2007: 22) Pokud se totiž na všechna čísla časopisu Maxim z roku 2012 pohlédne jako na celek, lze říci, že mezilidské, tedy rodinné i partnerské vztahy jsou prakticky všudypřítomné, jen jim není věnováno tolik zřetelně ohraničeného prostoru jako v ženském časopise Joy. Vyobrazení rodin či partnerských vztahů se objevuje ve valné většině článků s rozličnými tématy, příkladem může být putovní seriál o návštěvě pivovarů, kdy u mnoha z nich je zobrazena celá rodina zakladatele či někteří její členové. Dalším specifikem obsahu časopisu Maxim je, že v textech jsou všudypřítomné vzpomínky či narážky na rodinné členy, partnerky či (vlastní) děti. Lze tedy říci, že mezilidským vztahům prostor zde věnován je, jen ne v tolik koncentrované formě.

Jako další bod k diskuzi se nabízí otázka, zda se partnerský vztah v mužských časopisech opravdu odděluje od sexu. (Tabery 2012: 22) V magazínu Maxim je v některých případech sexuální aktivita skutečně popisována bez určení vztahu mezi jedinci, ale na druhou stranu mnoho obrazů souvisejících se sexem je ve spojitosti s partnerským vztahem. Například:

S přítelkyní chceme vyzkoušet anální sex. (Maxim Únor 2012: 112)

Dalším bodem k možné aktualizaci je, zda se v mužských časopisech objevuje především obraz muže, jehož vztah se ženou není přesněji určen, jedná se o vztah na hranici mezi letmou známostí a chozením. (Tabery 2012: 22) Zde by bylo možno říci, že v časopise Maxim je prezentován obraz muže, u kterého se v podstatě očekává, že chodí s přítelkyní, ale zároveň se připouští, že má letmé známosti jinde. V mnoha

textech se, bez jakékoliv předchozí návaznosti, předpokládá, že čtenář časopisu přítelkyni má. Příklad:

Vyrobte si vlastní, a můžete na přítelkyni rvát instrukce po cestě do Kauflandu. (Maxim Duben 2012: 49)

Paulína Tabery dále uvádí, že v popisu pozice zadaného muže je jeho partnerka především tvořitelka zázemí a vykonavatelka domácích prací. (Tabery 2012: 23) Tento předpoklad se v časopise Maxim za rok 2012 nepotvrdil. Ne, že by v některých textech nebylo možné obraz ženy - partnerky jako vykonavatelky domácích prací nalézt, ale všeobecně obraz ženy - partnerky spíše inklinuje k osobě, která se snaží muže k sobě připoutat a zabránit mu ve vztazích s dalšími ženami, a tím je svým způsobem symbolem určitého omezení muže.

V ženském časopise Joy, oproti zprávě Paulíny Tabery, dochází k zachycení osamělé matky v poněkud jiném kontextu. Práce z roku 2007 uvádí, že „ve většině příspěvků je tato forma rodinného života zobrazována jako problematická, a to přinejmenším ve dvou aspektech: odpor okolí, nejdříve partnera, který dítě odmítá a preferuje interrupci, pak např. rodičů, a také v souvislosti s materiální či finanční nouzí.“ (Tabery 2007:30) V časopise Joy lze situaci osamělých matek charakterizovat tak, že partner neměl zájem a těhotnou matku nebo matku již s malým dítětem opustil (popřípadě zemřel). Materiální či finanční nouze, pokud je zmíněna, není nijak vyzdihována. Články o osamělých matkách jsou spíše obrazem situace, která byla nestandardní a na první pohled složitá, ale žena tuto situaci zvládla a nakonec je šťastná.

Ve studii z roku 2007 se také hovoří o vyzdihování manželského svazku v ženských časopisech kvůli jeho právní ukotvenosti oproti nesezdanému soužití, vyzdihováno je postavení manželky v praktických důsledcích legislativy. (Tabery 2007: 31) Tento aspekt ve sledovaných magazínech Joy i Maxim za rok 2012 zcela chybí. Manželství ve své podstatě není v ženské Joy nijak vyzdihováno, je pouze zobrazováno jako konečný cíl, ke kterému žena jde cestou přes nepovedené předchozí partnerské vztahy.

Tématem, které v časopise Joy (i časopise Maxim) v roce 2012 chybí, jsou výchovné problémy dětí a jejich zdraví, což v práci Tabery z roku 2007 bylo výrazným

bodem, který byl do zprávy zařazen. (Tabery 2007: 36) Diskuze nad načasováním mateřství, kterou popsala i Tabery v roce 2007, se v však v obsahu časopisu Joy objevila i nyní.

Oproti studii Paulíny Tabery došlo také k dalšímu zajímavému posunu. V roce 2007 je problematika testování otcovství přítomna v ženských časopisech, a to včetně podrobného technického popisu. (Tabery 2007: 39) V roce 2012 se tato problematika přesunula do mužského časopisu Maxim, kdy testování otcovství bylo prezentováno jak v klasickém textu časopisu, tak v inzerci, ve které byl test otcovství nabízen. V ženském časopise bylo pouze jednou zmíněno, že muž uvedl, že dítě není jeho, ale test otcovství jeho biologickou vazbu k dítěti potvrdil.

Závěr

Diplomová práce se zabývala kvalitativní obsahovou analýzou obrazů partnerství, manželství a rodičovství prezentovaných v nejčtenějším mužském a ženském lifestylovém měsíčníku. Materiálem pro analýzu byl veškerý text z 12 čísel magazínu Maxim za rok 2012 a veškerý text z 12 čísel magazínu Joy za rok 2012.

Zobrazené partnerské vztahy mají v obou sledovaných časopisech rozličnou podobu, od vztahů letmých a nedefinovaných, až po dlouhodobá partnerství a manželství. Ani jeden typ vztahu není preferován. Charakteristické pro ženský magazín Joy je, že oproti Maximovi, zdůrazňuje situaci, kdy (především žena) je sama – single, svobodná či rozvedená. V mužském magazínu stav bez partnerky nebývá uváděn. Navázání i ukončení vztahu je v obou časopisech běžným jevem, ani v jednom periodiku není ukončení vztahu doménou jen mužů nebo jen žen, hlavní iniciátor konce vztahu tedy bývá muž i žena. Joy i Maxim prezentuje svatbu, přechod od nesezdaného soužití do stavu manželského, jako běžnou součást života, mužský časopis klade důraz na změnu partnerčina chování po svatbě, ženský časopis naopak na skutečnost, že svatba je bod, ke kterému se má přes všechny vztahové peripetie dospět. Sex je vykreslen v obou měsíčnicích jako aktivita, která je součástí více či méně definovaného vztahu, i jako aktivita, kde aktéři nejsou určeni. V magazínu Maxim má prostituce podobu běžné služby. V Maximovi jsou dále přítomny tři formy sexu, které v Joy zcela chybí – incest, nezletilí a sex zvířat a se zvířaty. Odmítání sexu je zachyceno v obou médiích, v Joy je u obou partnerů odmítání jako projev pomsty, v Maximovi jako pomsta od žen a u mužů jako únava.

Homosexuální vztahy mají v obou měsíčnicích jen okrajový charakter, přičemž sex s jedincem stejného pohlaví má podobu jednorázové zkušenosti. K podrobnějšímu vyobrazení partnerského vztahu osob stejného pohlaví ani v jednom časopise nedošlo.

Děti jsou v obou magazínech běžně zachycenými osobami, ne ve všech situacích se ale jedná o děti v kontextu rodiny. V obou periodikách jsou také prezentovány děti, které nežijí s biologickými rodiči, v Joy má toto dítě podobu adoptovaného dítěte, v Maximovi dítěte nastrčeného - kukaččího.

Osoba matky i osoba otce má v obou časopisech dvě polohy zobrazení. Buď jako otec a matka malých dětí, nebo jako otec či matka již dospělé samostatné osoby.

Matka je v obou magazínech vykreslena jako pečující, nebo jako pouze existující bez dalšího komentáře. Otcové v měsíčníku Joy jsou vyobrazeni jako milovaní, nenávidění, bez emotivního zabarvení i jako otcové opouštějící děti a partnerku. V Maximovi je otec zachycen jako ten, kdo zplodil děti nebo ten, kdo děti ještě plodit nechce, případně jako ten, co si vybírá vhodnou partnerku za matku svých dětí. Rodičovství je v magazínu Maxim zobrazeno jako sebezapření, v Joy jako seberealizace, ke které náleží i sebezapření.

Těhotenství a porod jsou v časopise Maxim prezentovány jako jevy, které se odehrávají v budoucnosti. Popis je téměř až medicínský, nebo se jedná pouze o informaci, že žena je těhotná. V souvislosti s porodem se připomíná, že žena a partnerský vztah se po něm změní. V Joy je těhotenství a porod popisován především z hlediska jejich průběhu a porod je zachycen jako předěl. V jeho souvislosti se hovoří i o tělesných změnách ženy.

Partnerské vztahy jsou v obou analyzovaných magazínech vyobrazeny jako spotřební zboží ve smyslu Baumanova použití a vyhod'. Ovšem v ženském měsíčníku Joy dochází k paradoxní situaci, kdy vedle tohoto typu vztahů jsou jako cíl vztahového snažení prezentovány vztahy na věčnost v duchu Baumanova přístupu dokud smrt partnery nerozdělí. Spotřebnost vztahů v obou časopisech není dokonalá - v obou periodikách expartneri/ky nejsou z života jedince vymazáni, stále v jeho životě figurují. Místo vyhazování předešlých vztahů si jedinec vztahový okruh rozšiřuje. Pevnost vazeb se uvolní, ale jedinec se z nich nevyváže.

Bodem, který podobu vztahu na jedno použití nevykazuje, jsou vztahy s orientační rodinou a dalšími příbuznými, dokonce se v zachycení rodinných vztahů objevují vazby překračující jednu generaci.

Koncept povinnosti k rodině a partnerům/kám sice v obou sledovaných časopisech přítomen je, ale má tendenci být spojen s negativní konotací. Povinnosti ve smyslu povinností, jak je vykresluje Lipovetsky zde jsou, nejsou však vyzdvihovány jako dříve a mají podobu něčeho, co obtěžuje či z čeho se jedinec snaží vyvázat. Kromě jiného jsou povinnosti prezentovány také v jiném kontextu než v podobě povinnosti k rodině a partnerům/kám, jsou i ve formě všední běžné povinnosti a povinnosti svázané s členstvím v určité komunitě či vyznáváním určitého životního stylu.

Závazky k druhým mají charakter něčeho omezujícího, čemu se jedinec snaží vyhnout. Mužské i ženské časopisy se navíc shodují v obrazu, že tvořitelky závazků

jsou ženy a muž má naopak snahu se závazkům vyhýbat. Na místo očekávaného zobrazení povinnosti lze však nalézt vykreslení péče o druhé. Tato běžná péče je prezentovaná bez výrazných komentářů. Povinnosti z mezilidských vztahů nevymizely, změnila se jejich forma – z povinnosti na zobrazovanou péči. Ani přítomnost morálky, slušnosti i tradic v obou lifestylových magazínech nechybí.

Studii Paulíny Tabery z roku 2007 lze na základě této analýzy aktualizovat v několika bodech. Na rozdíl od práce Tabery prvním zjištěním je, že mezilidským vztahům je v mužském časopise Maxim prostor věnován, jen ne v příliš koncentrované formě na jednom místě. Dalším bodem je, že sex v mužském časopise není v zásadě od partnerství oddělen. Třetí poznatek - samotné vztahy se ženami nemají podobu pouze vztahu na hranici letmé známosti a chozením, ale nabývají i podob jiných, například jasně definovaného partnerství či manželství. Existence přítelkyně se u čtenáře vyloženě předpokládá. Oproti práci z roku 2007 v mužském časopise nemá žena podobu vykonavatelky domácích prací, ale je osobou, která má snahu k sobě muže připoutat a zabránit mu ve vztahu s dalšími ženami. U ženských časopisů lze zaznamenat rozdíl mezi zprávou z roku 2007 a touto diplomovou prací u matek vychovávající osamoceně děti. Ty nejsou prezentovány především na základě finančních problémů a nesouhlasu okolí s jejich těhotenstvím, ale jako ukázka nestandardní situace, kterou žena ustála a je šťastná. Ve srovnání s rokem 2007 v ženských časopisech zcela chybí vyzdvihování zákonných výhod manželství. Zpráva Paulíny Tabery hovoří také o problematice načasování mateřství a problémy s dětmi, první bod v číslech ženské Joy nalezen byl, druhý již ne. Posledním bodem je zjištění, že problematika testování otcovství se z ženských časopisů z roku 2007 přesunula nyní do časopisů mužských.

Závěrem se nabízí otázka, zda prezentované obrazy partnerství, manželství a rodičovství v ženských a mužských lifestylových časopisech jsou shodné, nebo zda je mužům a ženám předkládán obraz rozdílný. Zda je ženě prezentována péče o rodinu, závislost na partnerovi, závaznost vztahu a muži jeho macho role a přelétavost v souladu s jejich tradičními stereotypními rolami. Na první pohled se obrazy v základních rysech v obou sledovaných periodikách neliší – ani v jednom z magazínů nechybí přítomnost partnerských vztahů jako spotřebního zboží, zobrazení manželství i rodičovství, těhotenství a porodu či ukončení a navázání vztahu. S manželstvím i rodičovstvím se v Joy i Maximovi do budoucna počítá, pokud již není zobrazeno. Avšak

každý z časopisů některé detaily jednotlivých obrazů přináší po svém: kromě společného obrazu vztahu jako spotřebního zboží je například v ženských časopisech přítomen i vztah na věčnost. V souvislosti s rodičovstvím v mužských časopisech na rozdíl od ženských není zdůrazňovaná seberealizace, v mužském magazínu je zobrazen sex s nezletilými a incest, což v ženském časopise chybí, v ženském magazínu je péče kromě péče o blízké spojena i s péčí o vzhled. Prezentace partnerského života a rodiny je podobná, ovšem pouze na první pohled, při podrobnějším rozboru ale genderové stereotypy tyto magazíny přesto nezaprou. Tedy na první pohled je shodné téma, víceméně shodná prezentace, ale při bližším pohledu na zobrazené detaily má žena i muž každý svůj vlastní časopis.

Summary

The image of relationship between man and woman has a lot of variations in lifestyle magazines. The difference between women's and men's lifestyle magazines is in an image of unmarried person – in women's lifestyle magazines exists, in men's lifestyle magazines not. Wedding is a normal event expected in a human life. Children are in lifestyle magazines presented, but not in every cases with their parents. Parenthood in men's lifestyle magazines is connected with self-denial, in women's lifestyle magazines as a self-fulfilment connected with self-denial. An image of a birth and a pregnancy is in both magazines. In men's lifestyle magazines it is a medical description or information, that woman is pregnant. Birth of child has an effect on behavior of woman. In women's lifestyle magazines is a description of how demanding was this process and that the birth of children is change of life and it has affects on woman's body.

In both lifestyle magazines, love is presented as consumer product, but in women's magazines exists the image of love forever as well. Expartner is a somebody, who is still important and who is still part of life. Relationship with orientation family is presented as strong and long-term.

Duty is shown from negative point of view. Instead of duty is presented taking care about others is presented. In both lifestyle magazines we can see the image, that women are duty-makers and men are the duty-avoiders.

Main point in the update of the finding of Paulína Tabery from 2007 is following: in men's lifestyle magazines, an image of sex is not separated from an image of cohabitation and the reader is supposed to have a girlfriend. In women's lifestyle magazines the presentation of single-mothers is not connected so strongly with financial problems, but they are shown as happy women in non-standard situation. In comparison to the research from 2007, the paternal testing is not presented in women's magazines, but in men's magazines.

As a conclusion – we could ask ourselves a question, if the image of cohabitation, marriage and parenthood is in both lifestyle magazines the same. At a first glance, the image is the same – in both lifestyle magazines exists love as a consumer product, the same image of marriage and parenthood as well. Wedding and birth with pregnancy are expected in human life. But in details, we could find a differences. For example, the image of love forever in women's lifestyle magazines or absence of parenthood with the self-fulfilment in men's magazines. The image of incest is only in men's, not in women's magazines. It means, that every gender has his or her own lifestyle magazine with the different image of a family life

Použitá literatura

BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá modernost*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2002, 343 s. ISBN 8020409661.

LIPOVETSKY, Gilles. *Soumrak povinnosti: bezbolestná etika nových demokratických časů*. 1. vyd. Praha: Prostor, 1999, 312 s. Střed, sv. 30. ISBN 80-726-0008-7.

MEDIA PROJEKT. *Median s.r.o.* [online]. [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

<http://www.median.cz/?lang=cs&page=1&sub=8>

ODHAD ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT. *Unie vydavatelů ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 1999, 256 s. ISBN 80-859-8376-1.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 327 s. ISBN 80-717-8926-7.

SCHREIER, Margrit. *Qualitative content analysis in practice*. London: SAGE, 2012. ISBN 978-184-9205-931.

TABERY, Paulína. *Reprezentace různých forem rodinného a pracovního života v ženských a mužských časopisech*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, 75 s. Sociologické studie (Sociologický ústav Akademie věd ČR), 07/5. ISBN 978-807-3301-330.

Tab. 01.01 Vybrané demografické údaje v České republice. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0101.pdf

TOMÁŠEK, Marcel. Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabitující jednotlivce v České republice. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 42, č. 1, s. 81-105.

2012 MEDIA PROJEKT. [online]. [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.median.cz/docs/MP_2012_zprava.pdf

Magazíny:

Joy: Leden. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 1. ISSN 1801-3279
Joy: Únor. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 2. ISSN 1801-3279.
Joy: Březen. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 3. ISSN 1801-3279.
Joy: Duben. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 4. ISSN 1801-3279.
Joy: Květen. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 5. ISSN 1801-3279.
Joy: Červen. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 6. ISSN 1801-3279.
Joy: Červenec. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 7. ISSN 1801-3279.
Joy: Srpen. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 8. ISSN 1801-3279.
Joy: Září. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 9. ISSN 1801-3279.
Joy: Říjen. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 10. ISSN 1801-3279.
Joy: Listopad. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 11. ISSN 1801-3279.
Joy: Prosinec. Praha: BURDA PRAHA, spol. s.r.o., 2012, č. 12. ISSN 1801-3279.

Maxim: Leden. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 1. ISSN 1214-1569.
Maxim: Únor. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 2. ISSN 1214-1569.
Maxim: Březen. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 3. ISSN 1214-1569.
Maxim: Duben. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 4. ISSN 1214-1569.
Maxim: Květen. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 5. ISSN 1214-1569.
Maxim: Červen. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 6. ISSN 1214-1569.
Maxim: Červenec. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 7. ISSN 1214-1569.
Maxim: Srpen. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 8. ISSN 1214-1569.
Maxim: Září. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 9. ISSN 1214-1569.
Maxim: Říjen. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 10. ISSN 1214-1569.
Maxim: Listopad. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 11. ISSN 1214-1569.
Maxim: Prosinec. Praha: BURDA Media 2000 s.r.o, 2012, č. 12. ISSN 1214-1569.